

GRUONINGA

Jaarboek voor genealogie, naam- en wapenkunde

37e jaargang, 1992

Redactie: R.H. Alma, O.J. Nienhuis, Drs. O.D.J. Roemeling, Mr. J.P.A. Wortelboer (eind-redacteur).

Gelieve eventuele bijdragen vóór 1 aug. 1993 te zenden aan de eindredacteur, Postbus 4, 9780 AA Bedum.

Administratie: M.J. de Lange, Boraxstraat 120, 9743 VS Groningen.

De abonnees wordt verzocht het abonnementsgeld (f 30.-) voor de 38^e jaargang (1993) door middel van de bijgevoegde acceptgirokaart over te maken op bankrekening nr. 32.51.80.903 van de RABO-bank te Ten Boer (gironummer van de bank: 81.59.49), ten name van „Jaarboek Gruoninga”.

INHOUD:

J.W. Schaap	Genealogie Kruizinga ('tak Tjebbe')	3
J.Ph. Lucassen	Johann Martin Riedel. 'Hof-Trompeter' in Nassau-Dillenburg	30
P.J.C. Elema	Blokbergen	37
J.Th. Tjadens	Ontvangsten bij begrafenissen te Scheemda 1713-1760	53
Dr. P. Bos	De familie Ligger (Legger) te Veendam en Wildervank	78
P.J.C. Elema	Sjabbes (Garsthuizen)	112
Drs. U.M. Ubbens	Het nageslacht van Albert Wabbes en Sijbelke Alberts	123
J.Th. Tjadens	De eerste bewoners van de oudste Oldambtster boerderij	127
R.H. Alma	Een kroniekje van Johan Rengers ten Post	140
J. van Bolhuis	Doopsgezinde leden van het geslacht Bolhuis	148
P.J.C. Elema en R.H. Alma	Cleveringa	155
J. Principaal en P.E. Dinkla	De Principaals in het Oldambt	184
R.H. Alma	Een beschrijving van Visvliet van ca. 1640	200
E.D. Heijnis-Renssen	Aanvullingen op: het nageslacht van Jan Jurjens Busse-maker en Itjen Isaacks	203
R.H. Alma	Register	204

vermoedelijk eerder. Kortom, *Jan Popkes*, geboren tussen 1595 en 1630, komt zeker in aanmerking als vader voor *Abel Jans*¹².
Jan Abels. Deze *Jan* had inderdaad een zoon *Abel*, maar die wordt pas in 1675 gedoopt. Hij kan dus niet de gezochte zijn.

Jan(nes) Abels van Bolhuis. Gezien de tijd is *Jannes Abels* een kandidaat, al is hij wat aan de jonge kant. Hij heeft inderdaad een zoon *Abel*, gedoopt in 1665, maar we hebben hier wel met een heel ander soort familie te doen. *Jannes* is een stadsbewoner, apotheker, zoon van een predikant die crop staat als onderofficier de eed af te leggen, *Abel Jans* is een landbouwer, van wie in ieder geval het nageslacht doopsgezind is en uit dien hoofde het afleggen van de eed en het dragen van wapens principieel weigert.

Hieruit komt *Jan Popkes* dus naar voren als de waarschijnlijke vader. *Jan Popkes* is een zoon van *Popke Abels* op Bolhuis en een kleinzoon van *Abel Eppens* tho Equart, de bekende kroniekschrijver. Het is echter goed zich te realiseren dat niet meer is gedaan dan aantonen dat deze afstamming mogelijk is. Dat is iets heel anders dan een bewijs dat de relatie inderdaad zo ligt. De overgang van gereformeerd naar doopsgezind moet verklaard worden. Het meest waarschijnlijk is om de overgang van kerkgemeenschap in verband te zien met een huwelijk. Maar ook dit is hypothese.

¹²Zie voor deze *Jan Popkes* o.m. *Gruoninga* 12 (1966) 24.

Cleveringa

door
 Petronella J.C. Elena en Redmer Alma

Het betreft hier een genealogie *Cleveringa* die losstaat van meer bekende geslachten of takken daarvan. *Rudolf Pabst Cleveringa* bijvoorbeeld, en *Freerk Wristers Cleveringa*, lijken er geen enkel aansluitingspunt mee te hebben. De familie waarin laatsigeneemde voornamen (*Freerk* en *Wristers*) zo vaak voorkomen, is behandeld door H. Cleveringa in *Gruoninga* 22 (1977) no. 2, 37-42 en no. 4, 127-131; een relatie met de hier genoemde Zuidhornster familie kan ik niet onderkennen. Dezelfde auteur wijdde bovendien een publicatie aan de naam als zodanig¹. Hij was niet de enige die over geslachten met de naam Clevering of Cleveringa publiceerde — in de Genealogische Repertoria wordt naar veel gepubliceerde bronnen verwezen — maar een samenhangend overzicht van vooral de oudere takken is nergens te vinden. Het was plezierig dat bewezen kon worden, dat de door sommige geïnteresseerden reeds gesuggereerde *Olethert Frericks* inderdaad een stamvader van dit geslacht geweest is. Met hem en zijn vader *Freerick Emmens* zijn we terug bij de 'Leit-name' *Frerik*, en is een aansluiting op andere families in de toekunst misschien mogelijk.

Wat verder vooral opvalt bij het hier volgende verhaal is de fragmentarische wijze waarop de naam *Cleveringa* voorkomt: hier en daar een vermelding, hele familietakken waar nooit de naam genoemd wordt, en dan rond 1800 diverse dochters die de naam niet alleen voeren, maar die ook aan hun kinderen doorgeven. Heel ongewoon.

Dit overzicht is niet precies de vrucht van jarenlang onderzoek. Eén van ons (P.J.C.E.) stamt zelf van dit geslacht af, en wel via de in 1768 geboren *Geertruid Cornelis* uit Ezinge, die echter nooit met de familienaam aangetroffen is; het was desnoeds nog wel aan te nemen dat zij de dochter van *Cornelis Jans* en *Aaltje Jans* was, maar het geloof stakte bij de stelling dat *Cornelis Jans* — zijn huwelijksinschrijving valt bij ontbreken van het trouwboek in Ezinge niet te controleren — lid van een geslacht met *Cleveringa*-associaties uit Zuidhorn was. 'Iedereen' was daarvan weliswaar overtuigd, maar niemand kon dat bewijzen, en ik was toentertijd niet voldoende geïnteresseerd om dat zelf te proberen. Enkele jaren geleden werd desgevraagd door de heer G.A. Brongers te Middelstum (een mede-afstammeling, en degene van wie deze kwartiergegevens oorspronkelijk afkomstig waren) de bronvermelding van *Geertruids* huwelijksvoorwaarden verstrekt; dat gegeven had, zoals bij meer registers in dit deel van de provincie het geval is, de klappers op de huwelijkscontracten niet gehaald. Op dat moment stelde ik een overzichtje samen van de directe nazaten van *Cornelis Jans*, en liet het onderwerp toen weer rusten. In oktober 1991 echter verscheen er een vraag in *Gens Nostra*, van nog weer een andere nazaat, naar dezelfde personen: alleen werd hier de link met de naam *Cleveringa* gelegd bij *Cornelis'* vrouw *Aaltje Jans*. Dat leek al helemaal niet te verdedigen en zo begon verder onderzoek.

Om de bevindingen samen te vatten: het is vooralsnog niet zeker of de vanouds aangestomen verbanden juist zijn. Nog steeds kon niet alles voor honderd procent worden bewezen, al heeft dit relatief breed opgezette onderzoek veel bevestigd. Het grootste probleem ligt momenteel nog in een (mogelijke) tweede zoon van de vierde generatie, *Jan Olgers*; die gegevens volgen achter de genealogie in een bijlage. Daarnaast is ook de herkomst van *Aaltje Jans*, zoëven genoemd, nog steeds niet opgehelderd. Er waren enkele veelbelovende aanwijzingen in de richting van het Drentse Roden, maar een uitgebreid onderzoek in de archivalia ter plaatse (verricht door de heer A. Smegen te Rolde, waarvoor oprechte dank)

¹*Gruoninga* 29 (1984) 145-149. Vgl. ook: *Driemaandelijkse bladen* 43 (1991) 26, noot 35.

leverde vrijwel niets op. Ook andere personen verleenden hulp of gaven advies, onder hen de heer W. Duinkerken te Veenwouden, mw. D. Poorlinga te Groningen, de heer J. Clevering te Den Adel, die mij een aantal notities ter beschikking stelde, de heer W.G. Doornbos te Groningen en de heer T.K. Glas te Groningen, die de vader van *Olebert Frericks* wist op te sporen en ook verder nog enige gegevens verschafte. Wat dit artikel betreft: de informatie omtrent de stamvader *Frerick Ennens* en zijn kring van verwanten, dat wil zeggen de informatie inzake de zestiende eeuw, is bijgezocht door de tweede auteur, terwijl de gegevens over de generaties in de eeuwen daaropvolgend door de eerste auteur verzameld zijn.

En tenslotte een voorbehoud: wat hier volgt, zal waarschijnlijk wel juist zijn, maar of het ook volledig is — dat is een andere zaak. Omdat dit overzicht in vrij korte tijd is samengesteld, zullen er hier en daar misschien gegevens ontbreken die uiteindelijk wel te vinden waren geweest. Hopelijk kan het de vele afstammelingen niettemin ten nutte zijn!

Genealogie

- I. Enne N., leefde omstreeks 1530/1540, handelaar in o.a. paarden en buitenlands bier.

Op 28 febr. 1560 verklaart *Frerick Ennens*, ca. veertig jaar oud, met een tweetal anderen ten overstaan van *Wolter inden Ham*, redger te Aduard, o.a. 'dat zijn vader voer ende he nu wal xx jaren na, vake volen ende peerden uut Holland ende Westfrieslandt hadden gehaeft ende hyr in den Omlanden van Gronyngen weder vercofft ende was hem van de van Gronyngen noch van nematics sijn levent lauck bespoert (= belet) eer nu eyn jaer ofte twe, dat de van Gronyngen sulx begint hadden thoepren. Sede vorder dat sijn vader voer ende he nae, al over xxx jaren hent to (= tot aan) dyt verleden jaer to, vake vrende beren (= bieren), buiten de provincie gebrouwen) ende ander waren uut dee vrende schepen gecofft hadden, lyggende tegen Humsterlant bij Oldehove².

Uit dit huwelijk:

1. **Frerick Ennens**, volgt II.
2. dochter, waarschijnlijk **Martien Ennens**, te Niekerk of Vliedorp, † na 11 sept. 1586.

Op 16 dec. 1585 wordt door landmeter *Gerrit Kopper* een aantal landerijen te Vliedorp van *Jochim Panser* opgemeten. Hieronder is een venne, waar 'upt suytoest is geswet slalige' *Frerick Ennens* suster, upt noertwest de hilligen (= de kerk) van Niekerk, *Panser* solvest mit 5 juck up noert³. In hetzelfde meetboek wordt ook vermeld hoe op 11 sept. 1586 worden opgemeten '*Martien Ennens* 5 juck under de klockslogh Nijkerck met 15½ voet by *Berent van Stenwerden* gestogen'. Deze 5 jukken land, die na meting 4½ juk en 2¼ roede groot blijken, bestaan uit 2 jukken 'anden dijk gelegen mit sijn halve notwech' en 3 jukken, de Knoppen genaamd⁴. Gezien de ligging van het land kan deze *Martien Ennens* heel wel identiek zijn aan 's. *Frerick Ennens* suster'.

Volledigheidshalve moet nog vermeld worden dat ook te Zuurdijk in die tijd een zekere *Grete Ennens* woonde. Van haar werden omtrent Alderhilgen (= 1 nov.) 1582 door een passerend vendel Waalse soldaten vijf koeien en al haar paarden afgeolen. Zij gebruikte 56 jukken land, maar aangezien zij nog slechts twee koeien over had, haar derde echtgenoot door soldaten gevangen was gelouden en tot overmaat van ramp nog haar huis omtrent 'acht dagen voer hoechte Leve Vrou' (= waarschijnlijk 1 dec.) van hetzelfde jaar 'ter asschen verbrant' werd, verzocht zij in 1584 met andere getroffen kerspelgenoten om verlichting van lasten en bijstand⁵. In eenzelfde verzoek

²R.A.G., O.A. 106, oud Reg. Feith 1560.121.

³R.A.G., H.J.K. 617, fol. 176.

⁴Ibid., fol. 205.

⁵R.A.G., H.J.K. 657.

van 30 mei 1582 wordt zij *Enne Greet* genoemd⁶. Het is natuurlijk mogelijk dat zij de genoemde 's. *Frerick Ennens* suster' was, maar waarschijnlijk heeft zij naar gebruik van die tijd haar naam '*Ennens*' aan haar (derde) echtgenoot te danken.

II.

Frerick Ennens, geb. ca. 1520, † tussen 25 jan. 1579 (wellicht na 8 aug. 1585⁷) en 29 nov. 1585, landbouwer en paardenhandelaar, waarschijnlijk eerst op Rodewolt bij Menkeweer, later te Den Ham.

Hij handelde in paarden, die hij kocht en verkocht in en buiten de Ommelanden. Dit was in strijd met het door de stad Groningen gepretendeerde stapelrecht, dat bepaalde dat alle te verhandelen goederen uit de Ommelanden eerst in de Stad op de markt moesten worden gebracht. Halverwege de 16^e eeuw begon de Stad dit gepretendeerde recht met geweld af te dwingen. De olderman van de Stad was met deze taak belast. *Abel Eppens* schrijft in zijn kroniek, hoe '*Claes Knol* to Eppinhuyzen, *Meus up den Storck*, *Frerick Ennes* bij Adwert und anderen' door de olderman van de stad Groningen lastig gevallen worden, 'want sie perden, voelen, linxten uthvoerden sonder t'Groningen lastig gevallen worden, brengende⁸. Underdaad vinden wij *Frerick Ennens* en *Johan Luloffs*, peerdekopers, op 2 sept. 1558 bij Burgemeesters en Raad van Groningen in beroep tegen een besluit van de olderman *Johan Suarthe* en het gildrecht (het college dat waakte over de handhaving van het stapelrecht, onder voorzitterschap van de olderman), welk beroep echter ongegrond verklaard wordt⁹. Op 10 nov. 1564 werd *Frerick Ennens* door het gildrecht veroordeeld tot één mark goud van 80 goudgulden (een groot bedrag), te betalen aan de olderman wegens handel in strijd met het stapelrecht¹⁰. Op 14 nov. 1566 verscheen *Frerick Ennens* in verband met deze boete voor het gildrecht. Hij had de olderman 4 dalers geboden, maar deze vond dat te weinig. Het bedrag werd nu verlaagd tot 20 dalers, binnen acht dagen te voldoen¹¹. Tenslotte is *Frerick Ennens* op 18 nov. 1569 andermaal in beroep gegaan bij Burgemeesters en Raad tegen een besluit van het gildrecht en olderman *Alreht t'Bruecke* van 15 nov. daarvoor. Ook dit keer werd het beroep afgewezen¹². De opmerking van *Abel Eppens* dat *Frerick* voortdurend door de olderman lastiggevallen werd, blijkt inderdaad niet verzonnen! Het is dan niet verwonderlijk dat later verschillende van zijn (school)zoons actief betrokken waren bij de troebelen aan het begin van de Tachtigjarige Oorlog.

In de hierboven bij I. reeds genoemde verklaring van *Frerick*, d.d. 28 febr. 1560, over de Ommelaender handel verklaart hij ook nog: 'Oick was hem getuech kundych, dat *Johan Hynrygs* in Schellegheam ende *Uire to Tyum* een schyp tsamen plegen thebben, daer se holt ende uthweyns waren mede haelen lathen de se hyr in den laude weder vercofften. Oick weren to Wynsum ende in voele andere karspelen alle anpten ghebruket ende de amptlude hadden hoer haentwercken gedaen ende vercofft waert hem gelevede sinder besperen de van Gronyngen¹³. Deze laatste verklaring lijkt te bevestigen dat *Frerick* connecties in meer noord-oostelijke streken dan Aduard had. Gezien de zeldzaamheid van de naam *Enne* mogen we daarom wel aannemen dat hij dezelfde is als *Frerick Ennens* up Roewolt toe Menkeweer, die op 5 mei 1556 vermeld wordt. Op die datum nam de Hoofdmannenkamer een vrede tussen *Johan Heynits* to Underwerum en zijn vrouw *Peter*, en *Johan Nannynghes* to Garnewart en zijn vrouw aan de ene kant en *Frerick Ennens* up Roewolt toe Menkeweer aan de andere zijde. Er werd een boete vastgesteld van 100 goudgulden, die de partij moest betalen die de vrede zou verbreken¹⁴. Blijkbaar was er een serieuze ruzie tussen *Frerick* en het andere viertal en werd deze maatregel genomen om erger te voorkomen.

⁶Ibid.

⁷R.A.G., R.A. III a 4, zie hieronder bij *Enne Frericks* (II. 2).

⁸De kroniek van *Abel Eppens* *tho Equart*, J.A. Feith en H. Brugmans ed., Werken uitgegeven door het Historisch Genootschap, derde serie nr. 27 (Amsterdam 1911) 1, 131.

⁹R.A.G., R.A. III a 1, fol. 454v.

¹⁰Afschrift o.a. in: R.A.G., O.A. 806, pag. 271, oud Reg. Feith 1564.42.

¹¹Ibid., pag. 299, oud Reg. Feith 1566.44.

¹²R.A.G., R.A. III a 2, fol. 18v.

¹³R.A.G., O.A. 106, oud Reg. Feith 1560.121.

¹⁴R.A.G., H.J.K. 52, fol. 354.

In 1553 blijkt uit een schatregister van het Winsumer- en Schaphalsterzijlvest dat *Frerick op t Roozwol* 40 grazen land gebruikt, liggende in de Baffelder Westerzijl¹⁵ en 64 grazen in de Menkeweester zijl¹⁶.

Tussen 1556 en 1560 zal *Frerick* zich dus in Den Ham of omgeving hebben gevestigd. Wellicht is hij omstreeks die tijd gehuwd met een vrouw uit die buurt. Het leeftijdsverschil met zijn zoon *Oliger* lijkt te wijzen op een vrij laat huwelijk.

Op 25 jan. 1579 verkoopt *Berent Hoeck* aan *Frerick Ennens*, de vader van zijn overleden echgenote, een rente van 15 Ender gulden met de principale hoofdsom van 300 Emd. gulden. Deze rente was op zaterdag na Servatiusdag 1544 (= 17 mei 1544) opgenomen door *Harclo Hilema* en zijn vrouw *Risste* van *Jacob Tassens* up den Ham en zijn vrouw *Stina*, over *Harcles* en *Risstes* heerd land op de Ruigewoord. Volgens een aantekening op de achterzijde van het charter werd de rente op 4 aug. 1506 door hoofdman *Tammo Condors* afgelost aan *Hyndryck Osewilt*, in naam van *Oliger Vreyercks* (III.), zoon van *Frerick Ennens*¹⁷. Of de vrouw van *Berent Hoeck* een volle zuster van *Oliger Frericks* was, of misschien een dochter uit een eerder huwelijk van *Frerick Ennens*, is onbekend.

Frerick was na zijn vestiging in de omgeving van Aduard ook landhouwer. Op 16 apr. 1576 werd een venne lands van het klooster Aduard opgenomen die in gebruik was bij *Frerick Ennens*. Dit land, de 29 grazen genaamd, bleek na meting groot te zijn 27½ gras en 12 roeden. *Date Broersma* bezat in deze venne 2½ gras¹⁸. Zou het land dat *Frerick* in gebruik had van het klooster Aduard misschien een deel zijn van het land dat zijn zoon *Olchert* (III.) later gebruikte? Ook te Lutjegast heeft hij land bezeten, want op 6 juli 1577 werden 'velcke porcelen' land ten noorden van de Ieerewech onder Lutjegast aan *Johan Hoernkens* opgenomen die deze gewisseld had met *Frerick Ennes*. Na meting bleek dit land in totaal groot te zijn 27½ gras min 5 roeden¹⁹. Op 31 maart 1571 werd *Frerick Ennens* door de luitenant en hoofdmannen toegestaan de landen die hij van de vrouwe *tho Wetsinge* (= *Gela van Etsun*, weduwe *Onsta*) gehuurd en gebruikt had, te ploegen en te weiden met onmiddellijke ingang, omdat hij de 'huensing' die op het land stond, niet hoefde te vergoeden aan de kinderen van zal. *Cornelys tho Valckum*²⁰.

Daarnaast bleef hij dus ook handelen in paarden, want op 5 mei 1571 wordt hij als *Frerick Ennens Roskam* vermeld. Op die datum betaalde hij met andere kooplieden, ambachtslieden, roskammen en eigeners een vrijwillige bijdrage (van 5 Ender Gld. en 20 St.) voor een reis van gedeputeerden van de Ommelanden naar het hof te Brussel, in verband met de strubbelingen tussen Stad en Lande²¹. Gezien zijn belang bij een vrije handel, zonder een gedwongen stapel te Groningen, is die vrijwillige bijdrage goed te verklaren. Op 1 maart 1578 wordt *Frerick Ennens* nog genoemd samen met 21 andere 'eigeners' en vullmachig der karspelen', die gedeputeerd worden om te onderhandelen teneinde de toen hooglopende onenigheden tussen Stad en Lande op te lossen²².

Kinderen (o.a.):

1. Dochter, † vóór 25 jan. 1579, tr. met **Berent Hoeck**, † bij Farnsum 24 sept. 1583 (gesneveld), luitenant in het Staatse leger (1583).

Net als zijn schoonvader was *Berent* actief betrokken bij de politieke troebelen van zijn tijd. Na het Verraad van Reunenberg in 1580 zal hij dienst genomen hebben in het Staatse leger. Op 25 mei 1582 was een klein groepje staatsgezinden van plan een overval te plegen op een aantal wagens, dat met proviand op weg was van Emden naar de stad Groningen. Dit groepje bestond uit *Dereck Hugen*, *Roleff Gruys* en

¹⁵R.A.G., Handschriftencoll. Frausena, nr. 6, fol. 62^v. In een (oudere) copie van dit schatregister, (Onderdendam, Arch. Waarschap Hunsingo, Arch. Winsumer- en Schaphalsterzijlvest, inv.nr. 2d, fol. 43^v) heet hij *Frerick op t Roozwol*.

¹⁶Ibid., fol. 88. Voor de ligging van deze zijleden zie men: B.W. Siemons, *Dijkrechten en zijherten* (Groningen 1905).

¹⁷R.A.G., H.J.K. 1511.

¹⁸R.A.G., H.J.K. 617, fol. 64^v.

¹⁹Ibid., fol. 91.

²⁰R.A.G., H.J.K. 53, pag. 9.

²¹R.A.G., O.A. 91.

²²Kroniek van *Abel Eppens*, I, 254.

nog vier anderen, onder wie *Berent Hoeck*. Voordat het plan ten uitvoer gebracht kon worden kregen de bevolking van Bellingwolde en de aldaar gelegerde soldaten er lucht van. Zij namen het zestiel gevangen en voerden hen naar het huis te Wedde. Omdat zij echter op het gebied van graaf Johan van Oost-Friesland gepakt waren, eiste deze hun vrijlating en wist dat uiteindelijk ook voor elkaar te krijgen²³.

Lang heeft *Berent* niet van zijn vrijheid kunnen genieten. *Eppens* vermeldt hoe op 24 sept. 1583 bij Farnsum een 'sware scarmussel' plaatsvond, 'daer over die 20 doct gebleven, onder welke mede bevonden *Berent Hoeck* bij Adwert, een lutenandt, in druncken mode uithgereden'²⁴.

Een (andere?) *Berent Huac* wordt vermeld op zondag na Lichtmis 1547 (= 6 febr. 1547)²⁵ en een *Berent Huack* op 6 nov. 1549²⁶. Als dit dezelfde *Berent Hoeck* betreft, moet hij tenminste bijna even oud als zijn schoonvader zijn.

De familie *Hoeck* komt al vanaf het begin van de 16^e eeuw in de buurt van Den Ham voor. Het schatregister van 1540 vermeldt een *Johan Hoeck*, die 16 grazen land te Zuidhorn, 50 grazen te Den Ham en 9 grazen te Fransum gebruikte, en een *Gerrit Hoeck*, die 85 grazen te Den Ham gebruikte²⁷. Deze laatste wordt, als *Gerrit Hoeck*, ook nog genoemd op 12 dec. 1550, 29 jan. 1556, 15 sept. 1557 en 8 juni 1559²⁸. Op 28 febr. 1560 legde *Gerrit Hoeck* een verklaring af ten overstaan van *Wolter* in den Ham, redger te Aduard, dat hij ca. 52 jaar was (dus rond 1507 geboren), dat hij al 30 jaar vrijgezel was en dat hij, sinds hij boer was, diverse malen paarden in Ilolland en West-Friesland had gekocht, naar de Ommelanden vervoerd en daar weer verkocht. Ook verklaart hij in de Ommelanden paarden te hebben gekocht, die hij via Groningen naar Greven (waar ligt dat?) en andere markten voerde. Ook heeft hij wel bieren van buiten de provincie, kalk, hout en 'sparnen' bij Sloterzijl en op het Reitdiep van schippers gekocht om te verhandelen²⁹. Omdat deze *Gerrit* vrijgezel was kan hij dus niet de vader van *Berent Hoeck* geweest zijn.

Naast deze *Johan* en *Gerrit Hoeck* zijn mij vóór ca. 1560 geen leden van deze familie bekend, alleen een *Meerten Hoeck*, die in 1469 te Groningen (als *Meerten Hoekesman*) het gildrecht verkrijgt³⁰, en in 1500 (als *Meerten Hoeks*)³¹, op 6 nov. 1502 (als *Martinus Hoeck*)³² en op 17 febr. 1504 (als *Meerten Hoeck*) vermeld wordt. Op deze laatste datum bezit hij een huis aan de oostzijde van de Oude Kijk in 't Jatsstraat³³. Voor *Meerten Hoeck* en zijn vrouw *Hille* werd na hun dood (tenminste nog in 1565) jaarlijks op 12 juli een memorie gevierd door de priesters van de Martinikerker³⁴. Of deze *Meerten Hoeck* een stamvader was van de *Hoecken* in het Westerkerkwartier, is niet bekend. De familie *Hoeck* komt overigens nog tot in de 17^e eeuw in Zuidhorn en omgeving voor.

De vader van *Berent Hoeck* is dus niet bekend — wel weten we dat hij een erfgenaam zal zijn van *Jacob Tassens* up Den Ham en zijn vrouw *Stina*, gezien het feit dat de hierboven aangehaalde rentebrief van dit laatste genoemde echtpaar later in eigendom is overgegaan op *Berent*. De twee charters van 1544 en 1579 zijn namelijk transixgewijs aan elkaar bevestigd en andere charters uit de tussenliggende tijd ontbreken, hetgeen in het algemeen wijst op een vervreemding en niet op een verkoop van de rente. Van het echtpaar *Jacob Tassens* en *Stina* is gelukkig meer bekend.

²³Ibid. I, 360; *Diarium van Egbert Alting*, W.J. Formosa en R. van Roijen ed., Rijks Geschiedkundige Publicatie, grote serie, nr. 111 (s-Gravenhage 1964) 559; *Werken van de Ommelander edelman Johan Rengers van Ten Post*, H.O. Feith ed., II (Groningen 1852) 235/236.

²⁴Kroniek van *Abel Eppens* I, 478.

²⁵R.A.G., H.J.K. 52, fol. 255.

²⁶Ibid., fol. 130.

²⁷R.A.G., O.A. 39, fol. 48, 81^v en 84. Zie: R.H. Albus, 'Het schatregister voor de jaartax van 1540', in: *Groninga* 36 (1991) 73, 81 en 82.

²⁸R.A.G., H.J.K. 52, resp. fol. 146, 276, 320 en 374.

²⁹R.A.G., O.A. 106, oud Reg. Feith 1560.121.

³⁰G.A.G., Gildrechtboek, s.a.

³¹G.A.G., Arch. Parochiekerken 95, oud Reg. Feith 1500.52.

³²G.A.G., Arch. Armhuusgasthuis 287, oud Reg. Feith 1502.32.

³³G.A.G., Arch. Parochiekerken 260, reg. 518.

³⁴G.A.G., Arch. Parochiekerken 487, reg. 841, in dorso.

Zij overleden beiden tussen 1568 en 1571 en lieten o.a. één zoon na, *Brant Jacobs Tjassens*, ook wel *Brant Luersema* genaamd. Deze laatste sloot op 19 jan. 1553 een huwelijkscontract met *Welmoet Jan Peters'* dochters³⁵ en vervolgens op 27 nov. 1554 met *Johan Luersema*, dochter van *Hynrick Luersema* thio Leens³⁶. Uit dit laatste huwelijk werd een dochter *Wendela* geboren, die trouwde met de Amsterdammer *Cornelis Boelens*. Hun achterkleindochter *Wendela Bicker* was de echtgenote van de staatsman *Johan de Witt*³⁷.

Door deze Amsterdamse connecties weten we meer over de relatie tussen *Jacob Tjassens* en *Berent Hoeck*. In een 17^e-eeuwse genealogie van de familie *De Graaff* bevindt zich namelijk ook een schema van de Groninger verwanten van de opsteller *Pieter de Graaff*. Uit dat schema blijkt dat *Jacob Tjassens* en *Sine Riddersma* een dochter *'Dieuwert Tjassens, geseght Dieuwert Hoecks* op den IJl bij Auwert' hadden, die in 1568 huwde met *Gerrit Willemsz. alias Hoeck*. Na het overlijden van deze laatste trouwde *Dieuwert*, want in 1577 heet zij weduwe van een zekere *Jan Pietersz*. Uit het huwelijk met *Gerrit* had zij een zoon *Johan Hoeck*, getrouwd met *Teutke Froma*, en een dochter *Actie Hoeck*, getrouwd met *Gerrit Crabbe*, 'Redger van het Mansterquartier in 't groote Rechtschap en Kloosterburen'³⁸. Tot zover de handschriftgenealogie; bij *Melle Frericks* (1.-2) zullen we nog nader op deze genealogie terugkomen.

Hier blijkt dus een relatie tussen *Jacob Tjassens* en de familie *Hoeck*. De naam van *Actie Hoeck* in de handschriftgenealogie moet een vergissing zijn: in 1579 is sprake van een *Lamme Hoecks* en haar broer *Jan Hoeck*³⁹. Op een grafzerk te Den Ham — zij overleed in augustus 1597 — heet zij ook *Lamme Hoeck* en vrouw van *Gerrit Crabbe*. Op deze grafzerk staat ook het familiewapen *Hoeck*: twee kreeften, recht op naast elkaar, met als helmteken een uitkomende kreeft⁴⁰. *Gerrit Crabbe* komt overigens inderdaad voor als redger in de Marne zoals de handschriftgenealogie suggereert, en wel op 15 juli 1595⁴¹. Hij overleed als 'commiss generaal van de confouy' op 1 augustus 1617, volgens zijn grafzerk te Den Ham⁴².

Op 27 mei 1583 waren *Lamme* en *Jan Hoeck* nog minderjarig, want op die datum is sprake van de voornomd en voogden over zalige *Gerrit Hoecks* kinderen⁴³. Het is niet uitgesloten dat *Berent Hoeck* in 1579 voornomd van *Gerrit Hoecks* kinderen was en in die hoedanigheid de eerdergenoemde 15 Emdler gulden rente verkocht.

2. **Enne Frericks**, vermeld op 8 aug. en 24 sept. 1585, en wellicht nog op 5 maart 1592.

Op 8 aug. 1585 proceduren *Hermen Mennens* en *Anna Peters* voor Burgemeesters en Raad van Groningen betreffende zekere aanspraken die *Hermen* op *Frerick Ennens* en zijn zoons koeien meent te hebben⁴⁴. Op 24 sept. daaropvolgend vergunnen Burgemeesters en Raad aan *Johan Peters* contra *Hermen Aylckens* dat *Johan* 'sal wegen de koeien oek mit besate ende inwajeringe moegen voortfaren — *Frer. Ennens* zoen *Enne Fr.*'⁴⁵. Blijkbaar handelt dit besluit over dezelfde zaak en mogen de schuldeisers door beslaglegging op de koeien trachten hun achterstallige penningen te bekomen. Op 29 nov. 1585 wordt tenslotte nogmaals gesproken over beslag op '[salige] *Verfiche Ennens* penningen' en vergunnen Burgemeesters en Raad dat de schuldeisers *Rycke Rykens* en *Hermen Mennens* aantonen, wie van hen gerechtigd is om als eerste hun schuld uit deze penningen voldaan te krijgen⁴⁶. Hoe onduidelijk

³⁵G.A. Amsterdam, F.A. De Graaff 620, reg. 39.

³⁶G.A. Amsterdam, F.A. De Graaff 621, reg. 49.

³⁷Zie: W.J. Forstman, 'Wendela Luersema — Wendela Bicker', in: *Groningsc Volksalmanak* (1981).

³⁸Gravenhage, Centraal Bureau voor Genealogie, Ms. plano GII Grae, pag. 53.

³⁹R.A.G., Kloosterarch. 80, reg. 1129, oud Reg. Feith 1579.163.

⁴⁰A. Pathuis, *Groninger gedenkwaardigheden* (Assen 1975) (hierna te noemen *GDW*), nr. 1382.

⁴¹R.A.G., H.A. Farnsum 614*, reg. 600*.

⁴²*GDW*, nr. 1883.

⁴³R.A.G., H.A. Farnsum 556, reg. 554.

⁴⁴G.A.G., R.A. III a 4, fol. 407.

⁴⁵*Ibid.*, fol. 426*.

⁴⁶*Ibid.*, fol. 466*.

lijk deze drie vermeldingen ook zijn, er lijkt uit op te maken dat *Frerick Ennens* overleden is tussen 8 aug. en 29 nov. 1585, hoewel de aantekeningen in R.A. III a niet altijd even precies zijn. Zo vinden we op 5 maart 1592 dat *Frerick Ennens* zijn huur volgens de huurbrief zal moeten 'uithouden' en voor de reparatie van het huis *Anna*, weduwe van *Jacob Symons* rechtens moet aanspreken⁴⁷. Wederom een cryptische notitie: welk huis bedoeld is, wordt niet vermeld en ook is niet duidelijk of deze *Frerick Ennens* huurder of juist verhuurder is. Aangezien onze *Frerick Ennens* in 1585 al dood is en geen andere persoon van die naam bekend is, is het niet uitgesloten dat de secretaris zich vergist heeft en met *Frerick Ennens Enne Frericks* bedoeld heeft.

3. **Melle Frericks**, † na 4 juli 1616, landbouwer, eerst te Valkum (bij Winsum) en later te Niehove, landdagcomparant voor Niehove in 1610 en 1614, tr. met *Dieuwert Jans*, geboren vóór 1556, dochter van *Johan Suringe*, waagmeester te Groningen, en *Anna Jacobs* of *Tjassens*.

Op 2 jan. 1584 verzoeken 'die arme verdorven und voorbrande ingesetenen van Winsum' om verlichting van lasten, omdat door langtrekkende soldaten hun huizen 'gaus unnd gaer verbraut' zijn. In een bijgevoegde lijst van getroffen landgebruikers wordt o.a. vermeld: 'een heert toe Valkum, daer *Mello Frericks* op plachte wesende 139 grasen'⁴⁸. In een niet gedateerd soortgelijk verzoek is sprake van 'de heert toe Valkum, 100 39 grasen, daer *Mello Frericks* up verbraut worde, welke heert *Nannynck Peters* nu gebruycket'. Bedoeld is natuurlijk niet dat *Mello* zelf verbrand is, maar zijn huis. In de marge staat bij deze laatste aantekening nog het woord 'verdieven', hetgeen wel op *Mello* zal slaan⁴⁹. Dit is wel heel waarschijnlijk, daar een jaar later, op 1 juni 1585, *Melle Frerick Ennens* zoenen door het stadsbestuur van Groningen wordt vrijgelaten, 'dan neet weder hiirbinnen komen sonder sllaets consent'⁵⁰. De reden voor deze verbanning wordt niet genoemd, maar het is niet onwaarschijnlijk dat het hier gaat om iemand niet protestantse en/of Staatse sympathieën. Net als zijn verwanten was *Melle* dus actief betrokken in de politieke troebelen van zijn tijd. De heerd (of tenminste één van de heerden) die *Mello* gebruikte te Valkum, zal eigendom geweest zijn van de familie *Ousta* te Wetsinge. Immers, op 14 dec. 1584 doen verklaren Luitenant en Hoofdmannen dat *Gerrit Fransen*, namens 'Ousta meyer toe Valkum' dat hij de weduwe *olde Anna Velekers* uit de winterhuur zal moeten betalen 12 Emdler Gld. en, als deze huur lager is dan dat bedrag, uit de winterhuur van volgende jaar 'ofte uyt *Mellen Frericks* des olden meyrs behuysinge (...) vorderen ende executeren laten'⁵¹. Blijkbaar stonden er na de brandstichting nog wel gebouwen overvind die als onderpand voor de bedoelde rente kon dienen.

Op 19 dec. 1598 wordt *Mello Frericks* genoemd, wanneer aan hem een rente van 6 Emdler gulden afgelost wordt. Deze rente was door *Johan de Mepsche* en zijn vrouw *Dorntje*, wonende op Den IJl, over hun door henzelf bewoonde heerd lands te Den IJl, op 26 aug. 1574 opgenomen van *Sibrant Berents* en *Svane*, te Noordhorn 'in de Witte Svane'⁵². Omdat de rente in 1598 aan *Mello* wordt afgelost, zal hij een erfgenaam van dit laatstgenoemde echtpaar zijn. De aanduiding 'in de Witte Svane' lijkt er op te wijzen dat *Sibrant* en *Svane* herbergiers waren, hetgeen bevestigd wordt door een vermelding van *Sibrant Berents* op 19 dec. 1572 als tapper te Noordhorn⁵³. Eerder was hij blijkbaar landbouwer, want in 1540 gebruikt *Sibrant Bernitz* 14 grasen land te Oldhove en 22 grasen te Den Ham⁵⁴. Hoe zijn relatie tot *Mello* precies is, is onbekend.

⁴⁷R.A. III a 5, fol. 510.

⁴⁸R.A.G., H.J.K. 657.

⁴⁹*Ibid.*

⁵⁰*Diarium van Egbert Alting*, 636.

⁵¹R.A.G., H.J.K. 55, fol. 90*.

⁵²R.A.G., H.J.K. 1583.

⁵³R.A.G., O.A. 92, ontvangst van Ominelander accijnzen.

⁵⁴R.A.G., O.A. 39, fol. 68* en 81*. Zie: Alma, 'Schatregister', 78 en 81.

Op 4 juli 1616 wordt *Melle Frericks* nog genoemd als eigenaar van land, gelegen ten westen van de 13 grazen in Wester Ikomaherdte te Niehove van *Geertruid Gallem*, vrouw van *Lambert Janssens*, die op die datum bij keerskoop verkocht worden⁵⁵.

Evenals zijn zwager *Berent Hoeck* was de vrouw van *Melle Frericks* verwant aan *Jacob Tjassens* in Den Ham. Aan de al eerder genoemde genealogie *De Graeff* ontleen we o.a. de volgende afstamming:

I. *Rempt Riddersma*, tr. met *N.N.*

Uit dit huwelijk o.a.:

II. *Syne Riddersma*, tr. met *Jakob Tjassens* op Den Ham.

Uit dit huwelijk o.a.:

III. *Anna Tjassens*, tr. met '(soo 'k meen)' *Johan Suringe*.

Uit dit huwelijk o.a.:

IV. *Dieuwier Jans*, tr. met *Melle Fredericksz.* tot Nijenhove.

De opsteller van de stamboom is dus niet geheel zeker van de naam *Johan Suringe*. Een *Johan Suringe* bestaat echter wel degelijk: op 26 aug. 1555 procedeert *Johan Suringe* de wagemeeester tegen *Johan Schuytrick* over een partij boter⁵⁶. Kort daarna is hij mogelijk al overleden, want op 30 jan. 1566 is sprake van een bedrag van 50 Emders gulden, dat *Hermen Smale* al in 1556 als voorman over *Johans* kinderen zou hebben ontvangen, terwijl in dezelfde acte vermeld wordt dat in 1558 door *Hermens* weduwe reukenschap gedaan is van de voogdij, door *Hermen* over de kinderen uitgeoefend. Op 30 jan. 1566 zelf is een zekere *Hans Harthouwer* voorman over *Johan Suringes* kinderen⁵⁷. Ook op 18 dec. 1565 is sprake van zalige *Johan Suringes* kinderen⁵⁸. In een oorkonde van 10 juli 1564 heet hij echter *Johan Harthouwer*. Op die datum déchargeren *Johan Harthouwer*, voorman, *Willem Suringe*, *Berend Popkens*, *Regner Tjaerts* en *Johan van Hattum*, voogden over *Johan Suringes* kinderen bij diens vrouw *Anna* verwekt, de bovenvermelde weduwe van *Harmen Smale*. *Katryna* genaamd, voor het door *Harmen* over de goederen van de kinderen gevoerde beheer⁵⁹. *Johan Suringe* was dus inderdaad met een *Anna* gehuwd, wat pleit voor de betrouwbaarheid van de manuscriptgenealogie. *Dieuwier Jans* moet dus vóór 1556, wanneer *Johan Suringe* reeds overleden is, geboren zijn.

Van *Rempt Riddersma* of *Riddersma*, de overgrootvader van *Dieuwier Jans*, weten we dat hij in 1540 in totaal 99½ gras land te Zuidhorn. 32 grazen te Noordhorn en 35 grazen te Den Ham gebruikte, waarvan een gedeelte in kwaliteit als voogd over zekere onmondige kinderen en een gedeelte samen met zijn broer *Jacob Riddersma*⁶⁰. *Rempt* wordt verder nog vermeld op 7 juni 1542⁶¹ en 7 mei 1544⁶². Een mogelijke voorouder van *Rempt* en *Jacob* was *Hage Riddersma* of *Riddersma*, van wie in 1487 en 1488 land te Ennematil vermeld wordt⁶³.

Melle Frericks 'bij Aedwet wonende' en zijn zwager *Wigger Luwerts* lieten op 18 juni 1595 beslag leggen op een onderpand voor een rente die zij niet betaald kregen. In de gemelde handschriftgenealogie wordt inderdaad een *Wigger Luwerts* vermeld als echtgenoot van ... *Jans* (de voornaam wordt niet gegeven), zuster van *Melles* vrouw *Dieuwier Jans*.

Uit dit huwelijk (o.a.):

a. *Frerick Melles*, † na 1630, landhouwer te Niehove, tr. Groningen (ondert. ald. 4 mei) 5 mei 1622 met *Aeffke Cornclis*, van Burum.

⁵⁵ R.A.G., H.J.K. 1353, pag. 384.

⁵⁶ G.A.G., R.A. III b 1, oud Reg. Feith 1555.76.

⁵⁷ Ibid., oud Reg. Feith 1566.54.

⁵⁸ Ibid., oud Reg. Feith 1565.72.

⁵⁹ Rijksarch. Overijssel, Huisarchief Vlisteren (nog ongeïventariseerd), bergingsnummer 1869.

⁶⁰ R.A.G., O.A. 39, fol. 49^v, 53, 54^v en 82. Zie: Alma, 'Schaltregister', 73-75, 81.

⁶¹ R.A.G., H.J.K. 52, fol. 20.

⁶² Ibid., fol. 46.

⁶³ R.A.G., Kloosterarch. 20, fol. 85^v, reg. 757, en fol. 86^v, reg. 763.

In het verpondingsregister van 1630 wordt hij vermeld als gebruiker van 75 grazen land te Niehove⁶⁴. Naar verder nageslacht van *Melle Frericks* is geen systematisch onderzoek gedaan.

4. Olchert, volgt III.

III.

Olchert Frericks, geb. vóór 1575, waarschijnlijk reeds ca. 1560, landbouwer te Den Ham, tr. met *Beeltien N.*

Zij waren waarschijnlijk doopsgezind; hun kleinzoon *Olcher Jans* werd althans als volwassene gedoopt. Volgens het verpondingskohier van 1630 had *Olcher Frericks* in Den Ham 35 grazen, en in Zuidhorn 37 grazen land⁶⁵. Hij was meijer van een bedrijf groot 64½ gras in Den Ham uit Aduarder kloosterbezit, dat ca. 1616 overging op de Stad. Misschien was een deel van dit land al eerder in gebruik bij zijn vader (zie hierboven). Hij moet daar heel lang gewoond hebben, en oud geworden zijn: in de eerste rekening van na de Reductie, 1595, werd al opgegeven *'Olger Frericks* bruyet vierentsestich ende een halve grasen lantz, 1 gras een daler comt in munte deser rekeninge dsonne van f 96.15.0⁶⁶, en die inschrijving blijft van jaar tot jaar doorlopen. Vlak voor de overgang naar stads-eigendom blijkt de huurprijs inmiddels verdubbeld te zijn en betaalde hij twee daler per gras, of f 193.10.0 per jaar⁶⁷. De stadsrekening van 1618 was de eerste die de kloosterbezittingen vermeldt; in dat jaar werd *Olger Frerick* 'bi Adwert' genoemd en werd de huurbetaling over 1617 en 1618 geboekt⁶⁸. In 1619 was de plaatsaanduiding al gewijzigd in 'op den Ham'⁶⁹. Een aantal jaren lang bleef de inschrijving zo luiden, en telkens na zes jaar werd opnieuw ingehuurd; de eerste maal was met Gregorius 1617, dan 1626, 1632, 1638. De huurbedragen waren wisselend, te beginnen met 9½ Arensgulden per gras; en de hoogte van het zesjaarlijks geschenk (dat over twee tot de volle zes jaren kon worden uitgesmeerd) wisselde ook. Na deze eerste jaren, toen geen enkele inschrijving de naam van een echtgenote vermeldde, gaven de stadsrekeningen aan dat huurders waren *'Olger Frericks* en *Beeltien* e.l.⁷⁰. Het laatste jaar dat zij geboekt stonden was 1639⁷¹. Het jaar daarop luidde de inschrijving: *Jan Oltgers* in plaats van *Olger Frerick* und *Beeltien* e.l. op Den Ham gebrückt 65 min ½ grasen lant, heeft weder ingehuurt ses jaar lant ingeende op Gregori 1638, ider gras jaarlijks f 6.5.0 tezamen f 403.2.4, met anderhalf jaar huire tot geschenk in de eerste drie jaren te voldoen; met noch voor 1 inrekenen van de name van vader op 1 kint f 403.2.4 (= 1 jaar geschenk)⁷². Voor 1640 werd dat dus f 403.2.4, f 201.11.2, en nog eens f 403.2.4. Daarmee is dus wel bewezen dat de opvolger *Jan Oltgers* een zoon is van *Olger Frericks* en, naar we mogen aannemen, *Beeltien*: het is uiteraard altijd mogelijk dat *Olger Frericks* eerder geluwd was met een andere vrouw, maar ik vond daarvoor geen enkele aanwijzing. Met eventuele verzoening konen we ditmaal niet verder: in latere generaties vinden we de naam *Beeltje* niet meer terug, maar we welten dan ook niet of er überhaupt kleindochters waren. Zoon *Jan* trouwde in datzelfde jaar 1640 met *Griete Cornclis* en verwacht mocht worden, dat nu voortaan *'Jan Oltgers* en *Griete*' als meijers te boek stonden. De formulering *'Jan Oltgers* in plaats van *Olger Frerick* und *Beeltien* e.l.' uit 1640 leidde echter, voor 1641 en latere jaren, tot *'Jan Oltgers* en *Beeltien* e.l.', waarbij de naam van de moeder als het ware was blijven hangen. *Olger Frerick* op Den Ham wordt in nov. 1634 vermeld in de boedelbeschrijving van een zekere *Coert van Minnen*, als schuldeiser voor 21 daler, 15 st. als 'reste van een peert'. Hij zat blijkbaar, net als zijn vader, in de paardenhandel.

Uit dit huwelijk:

1. *Jan Olchers*, volgt IV.

⁶⁴ R.A.G., S.A. 2136, pag. 243.

⁶⁵ R.A.G., S.A. 2136, fol. 117 en 395.

⁶⁶ R.A.G., S.A. 2289, fol. 5.

⁶⁷ R.A.G., S.A. 2317, 1614, fol. 22.

⁶⁸ G.A.G., Stadsrek. 1618, fol. 39^v.

⁶⁹ G.A.G., Stadsrek. 1619, fol. 40.

⁷⁰ Bijvoorbeeld Stadsrek. 1630, fol. 67.

⁷¹ G.A.G., Stadsrek. 1639, fol. 119.

⁷² G.A.G., Stadsrek. 1640, fol. 120.

IV. Jan Olchers, op den Ham, waarschijnlijk doopsgezind, † ca. 1658-1659, tr. Zuidhorn 12 juli 1640 met Griete Cornelis, van Zuidhorn, † na ca. 1674, dochter van Cornelis Jacobs.

De schoonvader Cornelis Jacobs zal degene zijn die ca. 1640 'heeft op een groot heem een goet binnenhuis van drie eicken, achterhuis van vijf ende schuure, an d'eene zijt ende beide enden met sijn uitcubbingen, d'eene zijt ende t'eene ende elck van veer halve gebinten, van twee goede vuren gebinten met een melckencamer ende tofhuys; gebruyckt vijftich grase beclent ende dardyn grase vrij lant'.⁷³

Volgens een kwartierstaat in *Prometheus* dl. 7 was Grietie Cornelis weduwe van Jacob Eppes *Clevertina*.⁷⁴ Dit kon niet worden bevestigd; de naam *Clevertina* mag in elk geval vervallen, maar ik kon zelf het huwelijk met Jacob Eppes evenmin terugvinden.

De literatuur geeft voor Jan Olgers nog een tweede echtgenote, met name *Jantje N.*, met wie hij omstreeks 1654 gehuwd moet zijn. In de stadsrekeningen vallen van een tweede huwelijk echter geen sporen te ontdekken. Jan Olgers en Beeltien, ten rechte dus Griete, waren eveneens meiers van de plaats van zijn ouders. Zij huurden Gregorij 1644 opnieuw voor zes jaar in en herhaalden dat in 1650 en 1656; al die tijd bleef Beeltien te boek staan, en er werd circa 1654 geen nieuwe meijerse genoteerd. Jan Olgers moet omstreeks 1658 zijn overleden: vanaf 1659 luidt de inschrijving Beeltien de wed. van Jan Olgers op den Ham.⁷⁵ Zij bleef te boek staan over de nieuwe inhuringen van 1662, 1668 en t/m 1673; toen droeg zij de boerderij over aan haar zoon *Frerick Jansen*. Op het rekst van Jan Olgers wed., stads meijersche op den Ham was besloten dat 'Nae behoorte rapport van de heer borgemr. Ten Berge en sijn assessoren hebben de Heeren B & R de rentemr. Vencamp geordonneert des remonstrantes soon *Frerick Jans* en *Deuwe Jansen* sijn huijsvr. sonder geschenck te boeke te brengen, mits dat altoorens alle achterstallige huijre en geschenck sullen sijn betaelt, bij verlies van de gratie'.⁷⁶ En inderdaad geeft de Stadsrekening van dat jaar: *Frerick Jansen* ende *Deuweke* c.l. in plaats van Beeltien de wed. van Jan Olgers op den Ham, ingehuurd Grog. 1674 voor f 5,10,4 per gras (met verwijzing naar een apostille van den 18 mei 1674).⁷⁷

Uit dit huwelijk (o.a.):

1. Olcher Jans, volgt V.
2. Frerick Jans, † ca. 1694, tr. 1° in of vóór 1674 met *Deuwewerke Jans*, tr. 2° ca. 1689 met Hille N.; zij hertr. ca. 1695 met *Hindrick Harmens*.

De hier gegeven levensdata en huwelijkspartners zijn volledig ontleend aan de stadsrekeningen: net zoals *Olcher Jans* (die als volwassene gedoopt werd) zal ook *Frerick Jans* doopsgezind zijn geweest, in de huwelijksklappers van de provincie vond ik geen enkele bevestiging van het bovenstaande. Hij was, toen hij de boerderij van zijn moeder overnam, getrouwd met *Deuwe Jans*. Zij huurden die Gregorij 1674, bij het ingaan van een nieuwe zesjaarlijkse termijn, daarna in 1678 en 1683 — afwijkende perioden. In 1688 stonden ze nog tezamen genoteerd, al is het niet zeker dat *Deuweke* toen nog leefde; maar in 1689 betaalde *Frerick Jansen* voor het te boeke brengen van de meijers vrouwen name f 50, volgens een (niet gevonden) apostil van 14 dec. 1688.⁷⁸ Zijn nieuwe vrouw heette Hille, maar dit huwelijk heeft slechts enkele jaren geduurd. Met Gregorij 1695 boekten in *Harrem Hindriks* en *Hille* 'volgens apostille van 1 aug. 1695'. Die luidde als volgt: 'Op de req. van *Frerick Jans* wed., Stadsmeyer op Den Ham. Gehoord het rapport van borgemr. *Cluiningh* en sijn assessoren hebben B & R de stads rentemr. geauthoriseerd om *Hindrick Harmens* en sijn huysvrouw in plaetse van *Frerick Jansen* voor de tijdt van 6 jaren te boecke te brengen mits gevende voor geschenck f 50 en daer en boven betalende de oude restanten huire soo aan de stad ten achteren muchte sijn'.⁷⁹ De daarop volgende decennia blijft de inschrijving staan ten name van *Hindrick Harmens* en *Hille*, op den

⁷³ *Groningsche Volksalmanak* (1964) 109.

⁷⁴ *Kwartierstaatboek Prometheus*, dl. 7 (Delft 1986), kwartierstaat Van Wijngaarden, p. 168.

⁷⁵ G.A.G., Rekestboek dl. 12, 18 mei 1674.

⁷⁶ G.A.G., Stadsrek. 1674, fol. 96.

⁷⁷ G.A.G., Stadsrek. 1689, fol. 97.

⁷⁸ G.A.G., Rekestboek dl. 1, 1 aug. 1695.

duur (tussen 1730 en 1740) die van *Hindrick Harms'* erfenamen. Het patroniem van *Hille* komt er helaas niet meer uit.

V.

Olcher Jans, van den Ham, ged. (volwassen) Zuidhorn 9 sept. 1670, tr. Zuidhorn 28 aug. 1670 met Geertruid Peters, ged. Zuidhorn 10 juni 1649, dochter van *Peter Tymens*, tot Zuidhorn.

Zowel bij het huwelijk als bij zijn doop op belijdenis wordt van *Olcher Jans* vermeld dat hij een zoon is van wijlen *Jan Olchers*, in levent woonachtig op den Ham. *Geertruid Peters* was een dochter van *Peter Tymens*. Dit kan dezelfde zijn als *Peter Tymens*, *Tijmen Jacobs* soon bij de Nije Zijl, tr. (ondertr. Zuidhorn 21 juni 1640) met *Marijen Arjens*, weduwe van *Roeloff Epkes*, en dochter van *Arjen Arjens*. Onder de kinderen van *Olcher Jans* en *Geertruid Peters* was echter geen *Marijen*, wel als eerste dochter een *Aefke*; het vermoeden rijst, dat *Marijen Arjens* dus niet de moeder van *Geertruid* was. *Peter Tymens* 'heeft op een groote heemstede een goet binnenhuis van drie ende een groote schuure, rontomme met sijn uitcubbingen ende an d'eene zijt van thyn halve vuren, van drie starcke vuren gebinten, met een cooken, melckencamer, cooltuine, groot hof ende grafte; gebruyckt soventich grase beclent lant'.⁷⁹

Van de dochter *Corneliske* is de doop niet gevonden; zij is ingevoegd als derde dochter. Omdat zij al in 1696 huwde, kan ze niet veel later dan 1676 geboren zijn, en de huidige plaatsing circa 1678 moet misschien zelfs nog vervoegd worden. Details over deze dochter zijn o.a. afkomstig van de kwartierstaat *Dijkvinga* (in: *Groninga* (1984) 112 e.v.) en van de samensteller daarvan, mv. D. Poortinga. De vermoening kon ditmaal de volgende niet helpen bepalen; de moeder van *Olger Jans* was een *Grietje*, die van *Geertruid Peters* zou een *Marije* kunnen zijn maar indien dat inderdaad onjuist is, zou de oudste dochter *Aefke* naar die zijde vermoend kunnen wezen. Verdere details over de nakomelingen van *Olcher Jans* vinden we o.a. in een manuscriptgenealogie *Boers*⁸⁰ waarin enkele nuttige akten uit 1744 en 1753 staan aangeestipt. Het was door herinventariseren vrij lastig die terug te vinden; de hier gegeven archiefnummers zijn de meest recente.

Uit het huwelijk, allen te Zuidhorn:

1. Jan, ged. 24 sept. 1671, jong overleden
2. Aefke Olghers, ged. 26 nov. 1673, † Maarslag 20 aug. 1744⁸¹, tr. (ondertr. Zuidhorn 5 mei 1717 met Nanne Bonnes, geb. ca. 1684/1685(?), † Maarslag 17 juli 1750⁸².

In het kobilier van taxatiegeld 1730-1731 stond Nanne Bonnes onder Maarslag vermeld.⁸³ De scheiding tussen Nanne Bonnes tot Maarslag en de erfenamen van zijn overleden vrouw *Aefke Olghers* is gedateerd eind 1744⁸⁴. Onder de erven zijn o.a. *Trijntje Olgherts*, wed. van *Jacob Jurjens*; *Pieter Olgherts*; de kinderen van wijlen *Corneliske Olgherts*; de kinderen van *Jan Olgherts*; en die van *Grietje Alderts*. De kinderen van *Corneliske Olgherts* en *Aldert Ennes* waren *Emie Alderts*, *Olger Alderts*, *Anje Alderts*, *Grietje Alderts*, en de reeds overleden *Trijntje Alderts* voor wier kinderen haar weduwnaar *Corneliske Alderts* als legitimus tutor optrad. De kinderen van *Jan Olgherts* waren *Olgert Jans*, *Pieter Jans*, *Ulfert Jans*, *Jan Jans*, *Remder Gouckes* en zijn huisvrouw *Geertruid Jans*, *Grietje Jans* en *Corneliske Jans*. De kinderen van *Grietje Olgers* tenslotte waren *Hemme Jans*, en *Geertruid Jans* gehuwd met *Jan Harms*.

3. Jan, volgt VI.
4. Greetje (Grietje) Olchers, ged. 9 maart 1677; † vóór 1745, tr. met Jan N.

⁷⁹ *Groningsche Volksalmanak* (1964) 102.

⁸⁰ R.A.G., G.V. 259.

⁸¹ *GDW*, nr. 2460. Volgens haar grafzerk was zij toen in haar zestigste levensjaar, zodat zij in 1684/1685 geboren zou moeten zijn. In werkelijkheid moet zij zo'n elf jaar ouder geweest zijn.

⁸² *Ibid.*, nr. 2461. Hij heet in zijn zesenzestigste levensjaar te zijn en zou dus in 1684/1685 geboren moeten zijn, maar misschien is ook bij hem wat gesnoekeld met zijn leeftijd.

⁸³ R.A.G., S.A. 2217.

⁸⁴ R.A.G., Archief Trip 455, aktenr. 169, 16 dec. 1744.

Uit dit huwelijk:

- a. *Hemme Jans*, kinderloos overleden vóór 1753?
- b. *Geertruid Jans*, tr. (ondertr. Zuidhorn 6 maart 1734) met *Jan Harms*.
5. **Corneliske Olchers**, geb. Zuidhorn ca. 1678 of iets eerder, komt op 14 juni 1696 met alt. van Zuidhorn naar Winsum, tr. Winsum 7 juni 1696 met **Allert Ennes**, geb. ca. 1672, † Schilligeham 11 jan. 1745, oud 72 jaar⁸⁵, lidmaat op belijdenis (samen met —zijn broer?— *Pieter Ennes*) Winsum 8 okt. 1695, landbouwer in Schilgeham onder Winsum.
Ik neem aan dat hij bedoeld is met *Albert Ennes*, smit, vermeld onder Den Ham in het kolier van taxatiegeld 1730–1731⁸⁶.
Kinderen, allen ged. te Winsum:
 - a. *Enne Allerts*, ged. 5 apr. 1697.
 - b. *Anje Allerts*, ged. 8 jan. 1699.
 - c. *Geertruid Allerts*, ged. 29 sept. 1700.
 - d. *Olcher Allerts*, ged. mei 1702.
 - e. *Trijntje Allerts*, ged. 9 dec. 1704.
 - f. *Anje Allerts*, ged. 17 maart 1707.
 - g. *Peter Allerts*, ged. 23 juni 1709.
 - h. *Grietje Allerts*, ged. 19 dec. 1710.
 - i. *Grietje Allerts*, ged. 31 juli 1712.
 - j. *Pieter Allerts*, ged. 15 maart 1714.
6. **Trijnie Olghers**, ged. aug. 1679, † na eind 1744, tr. (ondertr. Zuidhorn 13 apr. 1704) met *Jacob Jurjens*, van Warfhuizen, † vóór ca. 1730; weduwnaar van *Lijtsbeth N.*

In het kolier van taxatiegeld 1730–1731 staat *Jacob Jurjens* wed. onder Warfhuizen aangegeven⁸⁷. Aldaar beginnen de doopboeken niet vóór 1743; het is dus niet na te gaan welke kinderen zij gehad hebben. In 1753 waren onder de erfenamen van hun oom *Peter Olchers* echter een *Jurjen* en *Jan Jacobs*.

Uit dit huwelijk:

- a. *Jurjen Jacobs*, † na 1753.
- b. *Jan Jacobs*, † na 1753.
7. **Peter Olcherts**, ged. 1 jan. 1682, † tussen 16 dec. 1744 en 12 apr. 1753.
Mogelijk was hij degene die in 1703 (als *Peter Ugherts*) aan het Jacob- en Anna-gasthuis in de stad drie ganzen leverde⁸⁸. *Sicke Arends* liet om te kunnen compareren op de landdag in 1726 registreren een koopbrief van 'het hornleger waarop *Peter Olgers* huis staat' met 30 grazen hoogland te Zuidhorn (d.d. 18 febr. 1726) en een koopbrief van zijn eigen beëindiging aldaar (d.d. 11 mei 1725)⁸⁹.
In het kolier van taxatiegeld 1730–1731 werd *Pieter Olgers* onder Zuidhorn genoemd⁹⁰. Hij gebruikte 10 grazen te Zuidhorn (in percelen van resp. 8 en 2 gras) die ter instantie der crediteuren van *Jan Harms* en wijlen *Martien Jacobs* op 18/25 apr. 1742 worden geveild⁹¹. Bij die gelegenheid werd de weduwe van *Jan Olchers* als belending genoemd.

Mogelijk is *Peter* steeds ongehuwd gebleven; hij bezat in elk geval een huis en schuure met bomen en plantagien c.a., gelegen onder Zuidhorn, met het regt van

beklemminge van 78 grasen land, waarvan 74 aan *Lucas Rikkers* f 236-5.0 jaarlijkse huur deden. Dit werd op 24 sept. 1753 door zijn erfenamen verkocht aan *Witser Jacobs* en *Trijntje Sirps* voor f 1810, waarbij de verkopers f 6 jaarlijkse huur voor drie grazen land aan zich hielden⁹². Deze erfenamen waren *Olcher Alders*, *Olchert Jans*, *Jurjen Jacobs*, *Jan Jacobs*, *Peter Jans* gehuwd met *Anje Allerts*, *Olper Jans*, *Jan Jans*, *Cornelits Jans*, alsmede *Arijs Rienders* voormond, *Olchert Alders* sibe- en *Claas Friz* vreedde voogd over de onmondige kinderen van wijlen *Cornelits Rienders* bij *Trijntje Allerts*, *Jillebrandt Simens* als legitimus tutor liberorum, en *Jan Harms* mede caverende voor zijn huisvrouw *Geertruid Jans*. Van de genoemde erfenamen waren *Olchert Alders*, *Anje Alders* (gehuwd met *Peter Jans*), de kinderen van *Jillebrandt Simens* en *Grietje Alders*, en van *Trijntje Allerts* (gehuwd met *Cornelits Rienders*) nazaten van *Corneliske Olchers* (een zuster van de erflater) en *Allert Ennes*. *Jurjen Jacobs* en *Jan Jacobs* waren kinderen van *Trijntje Olchers* (ook een zuster) en *Jacob Jurjens*. *Jan Olchers* (broer van de overleden *Pieter Olchers*, zie VI) was eveneens vooroverleden: in zijn plaats treden *Olchert Jans*, *Jan Jans*, *Olper Jans* en *Cornelits Jans*; allemaal kinderen, waarbij dan echter ontbreken de in 1744 nog wel genoemde dochter *Geertruid Jans*, de in april 1753 gehuwde dochter *Grietje Jans* en ook de zoon *Pieter Jans*, die bij het huwelijkscontract van deze zuster wel aanwezig was. De ook al gestorven zuster *Grietje Olchers* werd vertegenwoordigd door haar dochter *Geertruid Jans*, gehuwd met *Jan Harms*; van *Hemme Jans*, nog genoemd in 1744, was geen sprake meer.

VI.

Jan Olgers, ged. Zuidhorn 14 maart 1675, † na 1730 en vóór april 1742, landbouwer te Hoogemeeden, tr. 1° Zuidhorn 27 febr. 1701 met **Dieuwerke Theyssen Toppema**, van Zuidhorn, † vóór nov. 1704; tr. 2° Zuidhorn 14 apr. 1708 met **Grietje Pieters**, ged. Noordhorn 15 sept. 1689, † Zuidhorn kort vóór 28 febr. 1774, dochter van *Pieter Freerks*.

Pieter Freerks zal wel degene zijn, die (afkomstig van Zuidhorn) aldaar op 22 mei 1672 trouwde met *Marijten Hillebrands*, van Ezinge; de vernoeming van *Grietje Pieters* kinderen wijst er echter niet op, dat haar moeder *Marije* gelieten zou hebben.

Jan Olgers was landdagcomparant vanaf 1702 — dat is het jaar nadat hij trouwde — tot en met 1733. Zijn vrouw bracht een boerderij mee, waardoor hij zich als eigenersde kon kwalificeren. Hij liet daartoe registreren een verzegelde uitkoop in dato den 8 mei 1699 'kragt welke wegens zijn vr. *Dieuwerke Toppema* verdediget een heerd landes tot Zuidhorn gelegen, alsmede een koopbrief in dato 6 mei 1675 kragt welke de voorn. heerd, groot 43 grasen en nog 5 tot Zuidhorn gelegen, mede verdediget, benevens de beheizing daarop staande'. Bij een latere gelegenheid komen bij deze documenten nog een verzegelde scheidsbrief in dato 26 nov. 1704 'waarmede antoont dat hem boven geregistreerde huis en landt zijn ten deele gevallen' en een koopbrief van 3 apr. 1710 waarmee hij nog een aankoop van vier grasen land bewijst⁹⁴. Ik vond uit dit klaarblijkelijk eerste huwelijk geen kinderen; het kan ook maar enkele jaren geduurd hebben.

In het kolier van taxatiegeld 1730–1731 komt onder Zuidhorn voor *Jan Olgers*⁹⁵. Hij moet toen dus nog in leven zijn geweest, anders was ongetwijfeld zijn weduwe opgevoerd. 'De weduwe van *Jan Olgers* (of *Olchers*)' werd bij de publieke verkoop van land te Zuidhorn op 18/25 apr. 1742 als belending opgevoerd⁹⁶. *Jan Olgers* en *Grietje Pieters* bewoonden een grote boerderij met 113 $\frac{3}{4}$ grazen land; *Grietje Pieters* moet daar, als weduwe, nog vele jaren gewoond hebben. Kennelijk had geen van haar zoons genoeg kapitaal om de boerderij van zijn moeder over te nemen: op 3 mei 1764 — ze was toen bijna 75 jaar — verkocht *Grietje Pieters* de beklemming daarvan voor f 4100 aan *Jaacob Aabels* en *Grietje Cornelis*; zij moesten de verkoopssom jaarlijks op Martini f 300 betalen⁹⁷. De erfenamen zouden de eigendom na *Grietjes* dood alsnog aan deze kopers overdoen.

⁹²R.A.G., R.A. LXX c 4, fol. 31.

⁹³R.A.G., O.A. 739, fol. 38^v, 20 febr. 1702.

⁹⁴Ibid., fol. 60^v, 21 febr. 1716.

⁹⁵R.A.G., S.A. 2217.

⁹⁶R.A.G., H.J.K. 1360, fol. 136 en 137^v.

⁹⁷R.A.G., R.A. LXX c 5, fol. 76.

⁸⁵GDW, nr. 4192.

⁸⁶R.A.G., S.A. 2217.

⁸⁷R.A.G., S.A. 2217.

⁸⁸G.A.G., 55 rood, rekening 1703, fol. 23.

⁸⁹R.A.G., O.A. 739, fol. 138^v, 20 febr. 1726.

⁹⁰R.A.G., S.A. 2217.

⁹¹R.A.G., H.J.K. 1360, fol. 137^v.

De boedelinventaris van alle sodane goederen als 'Grietje Pieters wed. wijlen Jan Olgerts in leven woonachtig te Zuidhorn op deszelfs dodelijk deces heeft nagelaten' werd ondertekend door *Olgert Jans, Jan Jans, Coenraets Jans, Jan Olgerts, Bartelt Hindriks, Wolter Claasen en Gerrit Arenis*⁹⁸. Het betreft huisraad en lijfgeld, alsmede de eigendom van een plaate gelegen Zuidhorn groot 113½ grasen, wordende door *Jacob Abels en Grietie Cornelis* onder bekenninge gebruikt voor f 300 per jaar. De weduwe bewoonde zelf een behuizing tot Zuidhorn. Er was een obligatie ten laste van *Olgert Jans en Jantje Jacobs* (d.d. 1 juni 1765) van f 1000, één ten laste van *Olgert Jans* (d.d. 21 mei 1765) van f 200, ten laste van *Pieter Jans en Anje Alders* (d.d. mei 1767) groot f 600 minus f 100 afbetaling. Laatste genoemd waren of de dochter van *Cornelise Olgers* en *Allert Ennes* met een echtgenoot, of de zoon van de overledene met een echtgenote, waarschijnlijk de laatste. De erfenamen van wijlen *Jan Olgers* en wijlen *Grietje Pieters* bleken op 9 mei 1776 te zijn *Olgert Jans, Cornelis Jans, Bartelt Hindriks* gehuwd met *Anje Pieters, Jan Olgerts, Jacob Olgerts*, alsmede *Wolter Claassen* en *Gerrit Arenis* voormond en voogd over de minderjarige zoon van *Wolter Claassen* bij *Tryntje Olgerts, Jantje Jans* Vonk wed. wijlen *Olgert Jans* als legitima tutrix over haar twee nog minderjarige kinderen. Zij verpachtten toen voor een periode van elf jaar vanaf Gregorij 1776 aan *Jacob Abels* en *Grietie Cornelis* een plaats groot na naam en faam 114½ grasen land onder de cerspel en Zuidhorn en Oostwold, waarop de behuizing van de pachtenaren stond; de bekenning behoorde dezen al toe. Tevens waren in deze verkoop-onder-voorbehoud begrepen zes graven te Zuidhorn⁹⁹. Toen *Grietje Pieters* in 1764 als reeds bejaarde weduwe van *Jan Olgerts* de boerderij verliet, ging ze in het dorp Zuidhorn wonen. De behuizing ten oosten aan de Oude Straat te Zuidhorn, met een stukje grond (ook aangeduid als hofien of heemstede) erbij, doende tot jaarlijkse grondpacht aan de heer *Cremers* f 5.5.0, kocht zij op 24 mei 1764 van *Symen Gosses* en *Sybrigt Martens* voor f 375 plus f 70. Na haar dood werd het voor in totaal f 500 door *Jan Jans* en *Olgert Jans*, mede voor de andere erfenamen van *Grietje Pieters* wed. *Jan Olgers*, verkocht aan de heer *B. Geerlisma* drost van Sevenbergen¹⁰⁰. Deze verkoop is waarschijnlijk teruggedraaid, want op 21 mei 1778 werd dit bezit voor f 305 resp. f 70 verkocht aan de koopman *Ligo Tuinman* en *Douwina Geldersma* te Zuidhorn¹⁰¹. Als verkoper traden toen op *Olgert Jans* (mede gevolm. door *Bartelt Hindriks, Jan Jans* en *Cornelisse Jans*) en *Jan Olgerts* (mede gevolm. door *Wolter Claassen, Gerrit Arenis* in qloc., *Pieter Olgerts* en *Jacob Olgerts*).

Uit het tweede huwelijk, allen te Zuidhorn:

1. **Olgert Jans**, volgt VII.1
2. **Pieter Jans**, ged. 6 dec. 1711, † tussen april 1761 en 1774, tr. 1° (ondert. Winsum 28 aug. 1740, als *Peter Jans*, huisman in Schilligeham) met **Anje Willems**, tot Garmwert; tr. waarschijnlijk 2° met **Anje Alderts**, † na mei 1767.

Uit het eerste huwelijk:

- a. mogelijk: **Geertien**, ged. Winsum 25 dec. 1743, dochter van *Peter Jans* timmerman.
- b. ongenoemd en jong overleden kind, ged. Winsum 30 mei 1745.
- c. **Anje Pieters**, ged. Winsum 6 aug. 1747, tr. Winsum (ondert. Onderwierum en Bedum, huwelijkscontract 7 febr.) 3 maart 1765 met **Bartelt Hindriks**, van Winsum, zoon van *Hindrik Lammers* en *Derkijten Bartels*; hij hertr. (als haar weduwnaar) (ondert. 31 juli 1785) met **Anje Roelofs**, wed. *Jacob Remges*. Bij hun huwelijkscontract d.d. 7 febr. 1765 waren aanwezig aan bruidgomszijde *Hindrik Fybes* stiefvader, *Derkijten Bartels* volle moeder, *Harm Lammers* volle oom, *Geugjen Lammers* en *Martjen Roelofs* oom en aangebr. moey, *Heere Fokkes* aangebr. neef, *Klaas Harnis* volle neef; en aan bruidszijde: *Pieter Jans*

⁹⁸R.A.G., R.A. LXX c 6, 28 febr. 1774; ook geregistreerd LXIII c, 6 apr. 1774 en R.A. LXIII e, 6 apr. 1774.

⁹⁹R.A.G., R.A. LXX c 2, fol. 1.

¹⁰⁰R.A.G., R.A. LXX c 1, 3° stuk, fol. 54, 19 jan. 1775.

¹⁰¹R.A.G., R.A. LXX c 2, fol. 31.

en *Anje Alderts* vader en stiefmoeder, *Olgert Jans* volle oom, *Olgert Jans* en *Janien Jacobs* volle oom en aangebr. moey, *Jan Jans* en *Martje Arijs* idem, *Cornelis Jans* en *Alfien Jans* idem, *Klaas Doues* en *Martjen Claassen* olde oom en vrouw, *Jan Harnis* en *Grietje Jans* halve neef en vrouw¹⁰².

Zij waren in 1772 volle nicht en aangebr. neef van *Rickert*, de zoon van *Olgert Jans*.

- d. **Alfien**, ged. Winsum 28 sept. 1748.

Het is nog juist mogelijk dat *Peter Jans* bovendien een (onbekend) eerste huwelijk had en als *Peter Jans*, op de Vennen, twee kinderen te Winsum liet dopen:

- a. **Tiaart**, ged. Winsum 7 juli 1737 (obijt).
- b. **Anje**, ged. Winsum 25 dec. 1739.

3. **Ulfert (Olfert) Jans**, volgt VII.2

4. **Jan Jans**, doop niet gevonden (1715/1716?), † tussen april 1787 en begin 1790, coopman, Geconmitteerde Raad der Ommelanden, zijvestergrietman van Commerzijl, tr. 1° (afkomstig van Zuidhorn, ondertr. Advard 12 febr. 1743 met **Martje Arijs**, van Luitjagast, doop niet gevonden, tr. 2° (beide van Niehove) 14 apr. 1780 met **Jacobje (Jaapkje) Tonnis**; *Jacobje Tonnis*, wed. *Jan Jans* (van Fransum) hertr. Noordhorn (ondert. Niehove 7 mei) 9 mei 1790 met *Hindrik Freriks*, van Aduard.

Met zijn eerste vrouw was hij in 1765 getuige bij het huwelijkscontract van *Anje Pieters*, dochter van zijn broer *Pieter Jans*; en als Geconmitteerde Raad *Jan Jans* gehuwd met *Jacobje Tonnis* in 1783 bij het huwelijkscontract van zijn nichtje *Grietje Olgerts*; en als 'coopman *Jan Jans*' gehuwd met *Jaapkje Tonnis* bij het huwelijkscontract van zijn zwager *Heerje Tonnis* in 1786. Bij het huwelijkscontract van zijn tweede huwelijk d.d. 8 mei 1780, werd hij genoemd *Jan Jans*, Geconmitteerde Raad der Ommelanden en zijvestergrietman van Commerzijl; zijn eerste huwelijk werd niet genoemd. Hij bezat een plaats groot 45½ gr. onder Niehove, die buiten de gemeenschap van goederen bleef. Aan bruidgomszijde waren getuigen *Olgert Jans* en *Cornelisse Jans* volle broeders, *Jan Olgerts* en *Pieter Cornelis* volle neefs (in dit geval ongetuigd onzeggens); aan bruidszijde *Heerje Tonnis* volle broeder, en daarnaast de koopman *Ronke Gialts* en zijn vrouw *Arina Helena Metelerkamp* als verzochte dedigsliden¹⁰³.

Jacobje broer was mogelijk wat jonger. Hij trouwde pas te Mensingeweer/Maarslag op 14 mei 1786 met *Berendina Cornelis*, van het Wildeveld; zelf kwam hij, evenals zijn zuster, van Niehove, doch van geen van beide is de doop daar aangetroffen. Bij hun huwelijksvoorwaarden waren de zwager en zuster vrijwel de enige getuigen¹⁰⁴. Wat de financiën betreft: de Geconmitteerde Raad *Jan Jans* en *Jacobje Tonnis*, e.l. te Niehove, leenden in 1787 f 500, niet van familie, maar van een ambtsgenoot, de Geconmitteerde Raad *Jan Tijmens*, op Den Ham¹⁰⁵.

5. **Cornelys**, ged. 19 juli 1718, jong overleden.

6. **Geertruit Jans**, ged. 10 dec. 1719, tr. Zuidhorn (ondert. Oostwold, Hoogen en Lageneeden 8 febr.) 4 maart 1744 met **Reinder Gouckes**, ged. *Niekerk/Olderkerk/Faan* 15 jan. 1708, zoon van *Gouke Reinders* en *Jeltjen Jultes*. Er lijkt mij een gerede kans, dat *Geertruit Jans* betrekkelijk jong — en kinderloos — is overleden. *Reinder Gouckes* (of is dit een naaungenoet?) is later gehuwd met *Gepke Pieters* en te Ezinge woonachtig¹⁰⁶.

7. **Grietjen Jans**, ged. 21 maart 1721, † vóór 1760, tr. (als afkomstig van Zuidhorn) Zuidhorn 15 apr. 1753 met **Jan Tonnis**, van Ezinge, zoon van *Tonnis*

¹⁰²R.A.G., R.A. XXXVIII d 1, fol. 142.

¹⁰³R.A.G., R.A. LXVI c, fol. 27.

¹⁰⁴R.A.G., R.A. XXXIX d 3, fol. 53, 6 apr. 1786.

¹⁰⁵R.A.G., R.A. LXI d 14, fol. 30°, 24 apr. 1787.

¹⁰⁶R.A.G., R.A. LXIII g 3, fol. 65°, 18 juni 1755 en fol. 65, 12 mei 1756.

Jans en Grietie Symens; hij hertr. (huwelijkscontract 5 febr. 1760) met Riemke Claasen en daarna nogmaals (huwelijkscontract 18 dec. 1769) met Leentjen Melles.

Bij het huwelijkscontract tussen Jan Tonnis sone van wijlen Tonnis Jans en Grietie Symens tot Ezinge, en Grietie Jans, dochter van Jan Olgers en Grietie Pieters tot Zuidhorn (sic) wordt bepaald, dat niet in de gemeenschap gebracht worden de goederen die de bruid heeft aangeërfd van haar vader en van haar oom Pieter Olgers, en haar moei Aafje Olgers. Aan brudegoms zijde zijn getuigen: *Frerick Gerrits* swager, mede cav. voor *Lijbeth Tonnis* zuster; *Gerrit Jans* stiefvader en sibbevoogd over brudegoms minderjarige broeder, *Hindrik Jacobs* vreedende voogd dito; aan bruidszijde: haar broeders *Olger Jans*, *Pieter Jans*, *Olbert Jans*, *Jan Jans* en *Cornelis Jans*.¹⁰⁷

Bij het huwelijkscontract van 5 febr. 1760 tussen Jan Tonnis en de jongedochter Riemke Claasen traden voor de bruidegom op *Gerrit Jans* *Holling* als stiefvader, *Pieter Jans* swager en tevens voornomd over de voorzoon, en *Olphert Jans* swager.¹⁰⁸ Bij het huwelijkscontract met *Leentjen Melles* werd het eerste huwelijks niet meer genoemd; wel werd toen een dochter bij *Riemke* afgekocht.¹⁰⁹

Nog eens twee jaar later werd 'onder het zegel gebracht' dat *Olphert Jans* op 17 apr. 1753 aan *Jan Tonnis* en *Grietie Jans* zijn bekleemde plaatse op de Hooge Meeden, met 55 grasen provincieland, doende tot vaste huur f 184.124, had verkocht en overgedragen. De koperse is inmiddels overleden — dat klopt dus — en de kooprijns ad f 2500 was reeds op 25 mei 1754 voldaan.¹¹⁰

8. *Cornelys*, volgt VII.3

9. *Cornelys*, ged. 9 febr. 1737.

Op grond van de inschrijvingen in het doopboek lijkt het alsof er ook op 30 jan. 1724 een dochter *Grietie* gedoopt is, maar dat kan niet kloppen met de doop van een zoon *Cornelis* twee maanden tevoren!

VIII

Olgher Jans, ged. 16 jan. 1709, † na januari 1775, tr. 1° (ondertr. Zuidhorn 15 dec. 1731) met *Geertruid Allers*; tr. 2° (ondertr., afkomstig van Hoogemeeden, resp. van Zuidhorn, te Oostwold, Hooge- en Lagemeeden 10 febr., resp. te Aduard 14 febr. 1740) met *Jantien Rikkerts*, ged. Den Ham 21 juni 1705, † na 6 aug. 1747, dochter van *Rikert Alberts* en *Rodifke Mennes*; zij tr. eerder Den Ham/Fransum 22 juni 1731 met de schepper *Jacob Hindriks*.

Zij woonden op de Hoogemeeden 'onder Oostwold en Lagemeeden'. *Hindrik Halbes* verklaarde op 19 jan. 1764 verkocht te hebben aan *Olgher Jans* zijn behuizing en schuur met beklemming van 48½ grasen landes onder de klokslag van Noordhorn, doende jaarlijkse f 140 vaste huur, voor f 1550.¹¹¹ Was dat de hier behandelde *Olgher Jans*?

Uit dit huwelijks:

1. *Jan Olgers*, ged. Aduard 11 okt. 1740.

2. *Rikert Olchers*, volgt VIII.1

3. *Pieter Olgers*, ged. Oostwold, Hooge- en Leegemeeden 22 nov. 1744.

4. *Menne Olgers*, ged. Oostwold, Hooge- en Leegemeeden 6 aug. 1747, † na 1793, tr. (afkomstig van Lagemeeden) Winsum 7 maart 1784 met *Hilje Luitjes*, ged. Winsum 18 maart 1753, dochter van de Mr. smit *Luitzen Abels* en *Peterella Bolwijn*.

Uit dit huwelijks:

¹⁰⁷R.A.G., R.A. LXX c 4, fol. 21, 12 apr. 1753.

¹⁰⁸R.A.G., R.A. LXI d 10, fol. 149.

¹⁰⁹R.A.G., R.A. LXI d 13, fol. 16^v, 18 dec. 1769.

¹¹⁰Ibid., fol. 60, 1 juli 1771.

¹¹¹R.A.G., R.A. LXX c 1, 2^e stuk, fol. 33^v, 19 maart 1765.

- a. *Olghert Mennes*, geb. Winsum 7 juni, ged. ald. 11 juni 1786.
- b. *Petronella Mennes*, geb. Winsum 22 apr., ged. ald. 27 apr. 1788.
- c. *Jantje Mennes*, geb. Winsum 19 okt., ged. ald. 31 okt. 1790.
- d. *Lizabeth Mennes*, geb. Winsum 28 sept., ged. ald. 6 okt. 1793.

VI.2

Ulfert (Olphert) Jans, ged. 15 sept. 1713, † tussen 21 febr. en 17 mei 1771, rekenmeester, schepper, tr. Zuidhorn 11 mei 1741 met *Jantje Jacobs Vonck*, ged. Garwerd 12 apr. 1722, † ca. 1795, dochter van *Jacob Harnicus Vonck* en *Trijntje Enes*.

Volgens de vermeldingen in de genealogie *Vonck*¹¹² (hieraan zijn verschillende hier volgende gegevens ontleend. *Ulfert Jans* ontleend) voerden de kinderen uit dit huwelijks, op één na, de naam *Clevertina*. Over de nakomelingen staat het een en ander in de boedel-scheiding van *Jantje Jacobs Vonck*, d.d. 30 mei 1796.¹¹³

Vanaf 1752¹¹⁴ traden de schepper *Olphert Jans*, *Cornelis Claassen* en *Pieter Jans* op als voorstanders over de minderjarige kinderen van wijlen *Cornelis Jans* en *Wyssche Claasen*. *Olphert Jans* komt ook als rekenmeester voor, in 1755 als oud-rekenmeester. Hij kocht toen, samen met zijn vrouw, een behuizing te Ezinge (grondpacht aan de pastorie aldaar f 1.8.0) voor f 90.¹¹⁵ Verkopers waren *Reinder Grukkes* en *Gepke Pieters* te Ezinge, alsmede *Cornelis Claassen* en *Gysel Grukkes* te Oldelohve. Op 27 jan. 1762 werd geregistreerd de publieke verkoop van 27 jan. 1761, betr. een plaatse plus recht van beklemming van 40 grasen, doende jaarlijks f 40 vaste huur. Verkopers waren *Jan Dercks* en *Cornelisse Luitjens*, kopers de oud-rekenm. *Olphert Jans* en *Jantje Jacobs Vonck*, de prijs was f 601.0.7.¹¹⁶ Schepper *Olphert Jans* en *Jantjen Jacobs* te Ezinge leenden in 1766 f 100 uit aan *Jan Cornelis* en *Trijntje Isenbrants* (of *Brantjes*), e.l. te Ezinge.¹¹⁷ En tenslotte: *Olphert Jans* tot Ezinge was bij keerskoop van 21 febr. 1771 koper gebleven van een behuizing onder Niezijl, met beklemming van 101½ gras provincieland en 16 gras ander land, voor f 8800, uit de boedel van *Daniel Kiestra* en vrouw. Hij is kort nadien overleden; volgens machting van 17 mei 1771 droeg *Jan Olpherts* wegens zijn moeder *Jantje Jacobs Vonck* en zijn broeders en zusters deze plaats over aan *Everet Jans* en *Cunje Drens*.¹¹⁸ Ook in 1776 was *Jan Olpherts* de genachtigde van zijn moeder, toen zij de beklemming van 5 grasen land te Ezinge overdeed aan haar zoon *Jacob Olpherts Vonck* en zijn vrouw *Ida Jelles*.¹¹⁹ Dit deed jaarlijks f 20 vaste huur aan de pastorie aldaar en bracht f 300 op.

Zij kocht zelf op 11 mei 1780 van *Jacob Hindriks* en *Aeltjen Benes* de eigendom van 1½ gras land te Ezinge voor f 300.¹²⁰ Aansluitend, nu weer vertegenwoordigd door haar zoon *Jan Olpherts*, blijkt *Jantje* van de kerkvoogdij te Ezinge bij keerskoop van 9 dec. 1780 het recht van beklemming van twee percelen gekocht te hebben: 5 grasen pastorieland aan de Oude Tuine, doende f 6.0.0, voor f 660 en nog eens 6 grasen dito aan het Hoge Vonder, doende f 5.0.0, voor f 500.¹²¹

De kinderen *Claas* en *Trijntje Olpherts* (oud ca. 24 en 21 jaren) kregen van het gericht van Ezinge op 10 nov. 1786 desgevraagd venia ætatis.¹²²

Uit dit huwelijks, allen te Ezinge:

1. *Trijntje Olfers*, ged. 1 juli 1742, † vóór 23 okt. 1766, tr. (Ezinge, april 1761) met *Wolter Claassen*, ged. Feerwerd 29 nov. 1733, † Feerwerd 5 maart 1807,

¹¹²E. Knol, *Genealogie van het Hamsterlandse geslacht Vonck* (Groningen 1983).

¹¹³Akte in privébezit; verleden voor *O. G. Veldman*, richter der bruide Harksteden.

¹¹⁴R.A.G., R.A. LXIII c, 3 mei 1752, 26 juni 1752 en later.

¹¹⁵R.A.G., R.A. LXIII g 3, fol. 62^v, 18 juni 1755.

¹¹⁶R.A.G., R.A. LXIII g 3, fol. 110^v.

¹¹⁷R.A.G., R.A. LXIII g 2, 14 maart 1766, los blad ingevoegd tussen fol. 124 en 125.

¹¹⁸R.A.G., R.A. LXX c 1, 3e stuk, fol. 6, 18 mei 1771.

¹¹⁹R.A.G., R.A. LXIII g 3, fol. 283^v, 11 juli 1776.

¹²⁰R.A.G., R.A. LXIII g 3, fol. 321^v.

¹²¹R.A.G., R.A. LXIII j, fol. 194 en fol. 194, 19 mei 1781.

¹²²R.A.G., R.A. LXIII e.

oud '74 jr. 3 mnd. 5 dg.' en nalatende vier kinderen uit één huwelijk, zoon van *Claas Douwes* en *Trijntje Walkers*; hij hertr. november 1766 met *Jantje Hindriks*.

Walters ouders waren te Feerwerd in april 1722 gehuwd; een jonggestorven zoon *Walter* was aldaar gedoopt op 4 nov. 1731, een tweede op 29 nov. 1733. Terug-rekenende moet de leeftijd bij het overlijden ongeveer een jaar mis zijn. Tijdens zijn eerste huwelijk woonde *Walter Claassens* klaarblijkelijk te Ezinge, later in elk geval weer te Feerwerd; hij stierf daar, nalatende vier kinderen uit één huwelijk, op 5 maart 1807. Zijn tweede vrouw was *Jantje Hindriks* (die overleed Feerwerd 15 aug. 1805) en één van hun kinderen was *Trijntje Walters*, die met *Klaas Olferts Cleveringa* trouwde.

Het huwelijkscontract met *Trijntje Olferts* werd opgemaakt op 8 apr. 1761¹²³. Aan bruidegomszijde traden op *Claas Douwes* en *Martien Claassens* vader en stiefmoeder, *Lysbeth Claassens* wed. *Albert Derks* zuster, *Jan Harms* en *Grietje Jans* als halve neef en tevens voormond en diens vrouw, *Haje Jans* en *Lysbeth Ekkes* aangebr. neef en volle nigte. Aan bruidegomszijde kreeg *Grietje Pieters* wed. *Jan Olferts* als grootmoeder de erepositie, *Olphert Jans* en *Jantje Jans* Vonce vader en moeder, *Pieter Jans* en *Anje Alders* volle oom en aangebr. moey, *Cornelias Jans* en *Aelje Jans* idem, *Bruin Harkes* en *Lysbeth Jacobs Vonce* aangebr. oom en volle moey, *Douwe Remders* en *Eljien Jacobs Vonce* idem. Over de minderjarige zoon was op 29 okt. 1766 voormond *Olphert Jans*; sibbevoogd 'Coerntes' *Jans* te Ezinge en vreemde voogd *Jan Harms*. Op die datum werd een boedelinventaris opgemaakt¹²⁴; het bezit bestond o.a. uit een boerenbehuizing te Ezinge, met de bekenning van 63½ grazen land doende jaarlijks aan de Geswooren *J. Drieuwes* f 222.5.0. Op de pupil werd vastgezet f 1300. Op hetzelfde moment werd ook de boedel bereijderd van *Jantje Hindriks* en haar kind bij wijlen *Claas Pieters*. Toen de overgrootmoeder van de pupil was overleden (*Grietje Pieters* dus) en bovendien de voormond/grootvader *Olphert Jans* was gestorven, werd 'durante divisione' (dus tijdens de scheiding) de vader als voormond aangezworen en koopman *Gerrit Arends* als sibbevoogd. Dat gebeurde op 25 febr. 1774. De afkoopbrief was van, 4 nov. 1766¹²⁵; de pupil bleek toen vier jaren oud te zijn, hij kreeg f 1300 toebedeeld. Aansluitend, op dezelfde dag, werd het huwelijkscontract van *Walter Claassens* met *Jantje Hindriks* opgemaakt. Op 13 aug. 1781 werd *Jan Olferts* voormond (in de plaats van wijlen zijn vader *Olphert Jans*), en *Walter Claassens* vreemde voogd in de plaats van de inmiddels overleden *Jan Harms*. De pupil toucheerde op 14 aug. 1781 uit de erfenis van zijn overgrootmoeder $\frac{1}{35}$ portie, dat was een paar stuivers minder dan f 400.

Uit dit huwelijk:

- a. *Klaas Walters*, ged. Ezinge 19 sept. 1762, tr. (als *Klaas Walters* van Feerwerd; ondertr., als *Klaas Walters* van Ezinge, Feerwerd 13 mei) Adorp 13 mei 1790 met *Giessele of Gieske Gerrits*, van Oldelohve (ondertr.), resp. van Ezinge (tr.).

2. **Jan Olfers**, ged. 20 dec. 1744, kerkvoogd in 1785.

De kerkvoogd *Jan Olferts* verkocht op 6 juli 1785 aan *Evert Jans* een behuizing ten oosten van de Ilceestraat te Ezinge gelegen, doende jaarlijks f 3.10.0 aan de pastor ter plaatse, voor f 153.3.0¹²⁶. Hij moet degene zijn, die in 1789 als volle neef optrad bij het huwelijkscontract van *Inke Cornelis* (dochter van *Cornelias Jans* en *Aalje Jans*). Waarschijnlijk is hij ongehuwd gebleven; ik zag hem nooit samen met een echtgenote genoemd.

3. **Jacob Olfers Vonk**, ged. 20 aug. 1747, tr. met *Ida Jelts*.

Voor hem verwijs ik naar de genealogie *Vonk*. Hier vermeld ik alleen dat hij op rekest van zijn huisvrouw *Ida Jelts* door het plaatselijke gericht op 19 juni 1801

¹²³R.A.G., R.A. LXIII g 3, fol. 104.

¹²⁴R.A.G., R.A. LXIII c en LXIII e, 23 okt. 1766.

¹²⁵R.A.G., R.A. LXIII g 3, fol. 139 en fol. 140.

¹²⁶R.A.G., R.A. LXIII g 3, fol. 350*, 6 juli 1785.

onder curatele werd gesteld 'zijnde zodanig aan de drank overgegeven dat dezelve bijna nimmer nugteren is'¹²⁷; zijn curatoren werden *Klaas Olferts*, *Jacob Schuringa* en *Hindrik Hindriks de Jonge*. Een jaar later kregen dezen toestemming om hem te zijner verbetering in het Groninger krankzinnigengesticht op te sluiten...¹²⁸

4. **Grietje Olfers Cleveringa**, ged. 18 jan. 1750, † Garnwerd 14 juni 1824, tr. (ondertr. Garnwerd 10 aug. 1783) met **Frerik Jans (Bosch)**, ged. Den Ham en Fransum 11 dec. 1735, † vóór april 1799, zoon van *Jan Freriks* en *Stijntje Jacobs*.

Bij hun huwelijke voorwaarden zijn getuigen aan bruidegomszijde: *Stijntje Jacobs* wed. *Jan Freriks* moeder, *Jan Jans* broeder, *Hindrik Jans* en *Leentje Gerbers* broeder en schoonzuster, *Stijntje Jans* zuster; aan bruidegomszijde *Jantje Jacobs Vonce* moeder, *Jan Olferts* broeder, *Jacob Olferts Vonce* en *Ida Jelts* broeder en schoonzuster, *Pieter Olferts* en *Sibbrig Jans* idem, dan *Jan Olferts* voormond, schepper *Walter Claassens* sibbe- en *Cornelias Jans* vreemde voogd over het zoontje van *Walter Claassens* bij wijlen *Trijntje Olferts*, de geëmmiteerde raad *Jan Jans* en *Jacobje Tonnis* volle oom en moey, *Cornelias Jans* volle oom, *Eije Jacobs Vonce* volle moey¹²⁹.

Het echtpaar leende in 1794 f 200 aan *Harm Hajes* en *Anje Hindriks*¹³⁰ en zij liepen op 29 sept. 1795 een testament opmaken¹³¹. Het doel daarvan was vooral om over hun enige kind voorstanderen te stellen: dat zouden moeten worden *Claas Olferts* (te Ezinge) als voormond, *Jan Sinnighe* (te Aduurd) als sibbevoogd, en *Hindrik Folkerts* als vreemde voogd. Om redenen hen daartoe moverende werden van deze functies uitgesloten testators broeders *Jan Jans* en *Hindrik Jans*, alsmede testatrices broeder *Jacob Vonce*. Mogelijk was de man toen al ziek; hij stierf in elk geval vóór 16 apr. 1799, toen de bovengenoemde voorstanderen werden aangezworen¹³². Op 15 juli 1799 werd een inventaris opgemaakt¹³³ en aansluitend een scheiding met de voorstanderen van de (niet bij name genoemde) minderjarige zoon. Voor het kind werden vastgezet f 5330.17.7 en f 1035.15.0 aan landobligaties, terwijl de halve plaats met bekenning van 74½ grazen land onder Garnwerd gemeenschappelijk bleef.

Grietje Olferts wed. *Frerik Jans*, woonachtig te 'Garvert' (voor wie *Claas Olfers* van Ezinge compareerde) kocht van *Willem Jans* te Garnwerd op 31 mei 1803¹³⁴ voor f 150 een behuizing te Garnwerd ten oosten van de Ilceereveg, doende jaarlijks tien st. pacht aan *Jan Bems*.

Uit dit huwelijk:

- a. *Jan Freriks Bosch*, geb. Garnwerd 9 juli, ged. ald. 16 juli 1786, † Garnwerd 21 jan. 1828 (huis nr. 76), tr. (huwelijk niet gevonden) met *Angenietje Ennes Bazuin*; zij hertr. Ezinge 9 apr. 1829 met *Albert Jans Horn*.

5. **Pieter Olfers**, ged. 18 nov. 1753, † vóór 1796, tr. (huwelijkscontract 26 nov. 1777, ondertr. Garnwerd 30 nov. 1777) met **Sybrig Jans**, ged. Garnwerd (als 'Sivert', sic) 18 okt. 1750, dochter van *Jan Jacobs* en *Fransje Claassens*; op att. van Garnwerd hertr. zij Ezinge 21 okt. 1798 met *Jacob Cornelis Schuringa*, ged. Ezinge 8 juli 1770, zoon van *Cornelias Schuringa* en *Beltje Cornelis*. Vlak voor zijn huwelijk kocht *Pieter Olferts* een boerderij op Beswert onder Garnwerd, met de bekenning van 91 grazen land aldaar, doende jaarlijks f 200 aan het klooster Ter Apel, van de nagelaten vrouw en kinderen van *Jan Harms* voor f 4100.

¹²⁷R.A.G., R.A. LXIII b 1, fol. 7.

¹²⁸R.A.G., R.A. LXIII a, fol. 16*, 10 aug. 1802.

¹²⁹R.A.G., R.A. LXIII g 3, fol. 344*, 7 aug. 1783.

¹³⁰R.A.G., R.A. LXI d 14, fol. 144*, 16 juni 1794.

¹³¹Ibid., fol. 163, 21 sept. 1795.

¹³²R.A.G., R.A. LXI b 2, 16 apr. 1799.

¹³³R.A.G., R.A. LXI b 2, en R.A. LXI 14, fol. 188*, 15 juli 1799.

¹³⁴R.A.G., R.A. LXIII b 2, fol. 55.

Hun huwelijkscontract dateert van 26 nov. 1777¹³⁵. Aan bruidegomszijde traden op *Jantje Jacobs Vork*, wed. schepper *Olvert Jans*, moeder, *Jan Olferts*, broeder, *Jacob Olferts Vork* en *Ida Jelles*, broeder en schoonzuster. *Grietje Olferts*, zuster, schepper *Wolter Claassen*, weduwnaar van *Trijntje Olferts*, zwager, *Jan Jans* en *Cornelis Jans*, ooms, *Bruin Harkes* en *Lisabel Jacobs*, resp. *Douwe Reinders* en *Elkje Jacobs*, aangebr. ooms en volle moeien. Aan bruidegomszijde traden alleen de moeder, stiefvader en twee verzochte getuigen op. Dit contract werd op 24 apr. 1787 aangepast¹³⁶. *Sibbrig Jans* bloot daarbij een stiefdochter van de bakker *Roelf Jans Sikkens* te Garnwerd (*Jan, Claas en Aafke Roelfs Sikkens* waren haar halfbroers en halfzuster). Haar moeder, *Frouke Clusen*, de te Garnwerd wonende weduwe van (huwelijks) Garnwerd 27 sept. 1739) *Jan Jacobs*, was te Niezijl op 9 sept. 1752 getrouwd met *Roelf Jans Sikkens*, van Niezijl. Hun in 1753 geboren zoon *Jan Roelfs Sikkens* trouwde in 1787 met de jongste zuster van *Pieter Olferts*, *Trijntje*. De weduwnaar en nazaten van *Frouke Clusen* verdeelden haar erfenis op 11 juni 1784¹³⁷; hierbij was *Sibbrig Jans* geadsisteerd met haar ehenan *Pieter Uphers*, ook partij, als enig kind uit haar moeders eerste huwelijks.

Pieter Olferts was in 1794 diacon te Garnwerd¹³⁸.

Rencke Jans de beklemming van vijf grasen land te Garnwerd, reeds door hen gebruikt; dit kostte f 640. tegen een vaste jaarlijkse huur van f 109. Amper was de zaak rond, of zij betaalden nog eens f 400 voor de eigendom van dezelfde vijf grasen¹³⁹. *Sibbrig Jans* hertrouwde in 1798 met *Jan Cornelis Schuringa*, en liet daartoe eveneens een huwelijkscontract opmaken¹⁴⁰. Eerder diezelfde maand had zij een akkoop verricht met haar inmiddels gehuwde dochter *Jantje Pieters* en dier echtgenoot *Mense Mennes Smit*, alsmede met de voorstanders over haar twee nog minderjarige kinderen¹⁴¹. Over hen waren voorstanders *Klaas Olferts*, *Jan Roelfs* en *Justus Brouwers*; zij waren aangezworen op 17 aug. 1798¹⁴² en de inventaris van hun bezittingen dateert van 22 aug. 1798¹⁴³. Belangrijkste onderdeel was een boerderij met de beklemming van 104 grasen land te Garnwerd. *Jantje* kreeg f 3065.8.0 wegens de mandelijke boedel en nog een derde deel van een erfportie ad f 425 van vaders zijde. Hetzelfde werd voor de twee andere kinderen vastgezet.

Uit dit huwelijks:

- a. *Jantje Pieters* (*Cleveringa*), geb. Garnwerd 23 mei, ged. ald. 30 mei 1779, † Ezinge 15 juni 1838, tr. Ezinge 25 juni 1798 met *Mense Mennes Smith*, ged. Ezinge 19 juli 1778, † Ezinge 27 jan. 1822, zoon van *Menne Hindriks* en *Wijtske Franssen*.

Zij liggen samen onder één grafzerk te Ezinge.

Getuigen bij hun huwelijkscontract waren¹⁴⁴: aan bruidegomszijde *Menne Hindriks Smit* en *Wijtske Franssen* vader en moeder. *Hindrik Smit* en *Elkje Gerrits* broer en schoonzuster. *Hindrik Smit* mede als voormond, *Jan Bernids* sibbe- en *Hindrik Franssen* vescuide voogd over de kinderen van *Arand Jans*. Bos bij *Jantje Mennes Smit*, *Abraham Harsen* en *Isaack Franssen* aangebr. oom en volle moey; aan bruidegomszijde: *Sibbrig Jans* moeder, *Jacob Olferts Vork* en *Ida Jelles* oom. *Klaas Olferts* en *Trijntje Wolters* oom en moey, *Grietje Olferts* moey, *Jan Roelfs* en *Trijntje Olferts* aangebr. oom en volle moey.

- b. *Jan Pieters*, geb. Garnwerd 14 mei, ged. 2 juni 1782, † Garnwerd 13 nov. 1782.
- c. *Vrouwke Pieters*, ged. Garnwerd 17 maart 1784.

¹³⁵R.A.G., R.A. LXI d 13, fol. 175^v, 26 nov. 1777.

¹³⁶R.A.G., R.A. LXIII g 3, fol. 380.

¹³⁷R.A.G., R.A. LXI d 13, fol. 262, 11 juni 1784.

¹³⁸R.A.G., R.A. LXI d 14, fol. 141, 7 mei 1794.

¹³⁹Ibid., fol. 26^v, 19 febr. 1787, en fol. 27^v, 23 apr. 1787.

¹⁴⁰Ibid., fol. 184^v, 24 sept. 1794.

¹⁴¹Ibid., fol. 183^v, 2 sept. 1798.

¹⁴²R.A.G., R.A. LXI h 2.

¹⁴³Ibid.

¹⁴⁴R.A.G., R.A. LIX b 1, fol. 69^v, 28 mei 1798.

- d. *Vrouwke Pieters*, ged. Garnwerd 13 febr. 1785.

- e. *Jan Pieters*, ged. Garnwerd 12 maart 1788.

- f. *Olvert Pieters*, ged. Garnwerd 7 juli 1793.

6. *Klaas Olferts*, ged. 2 okt. 1756, jong overl.

7. *Klaas Olferts Cleveringa*, ged. 2 okt. 1763, † Ezinge 21 okt. 1834, landbouwer op Mentaherd te Ezinge, lid gemeenteraad, maire, wethouder landdaar., tr. Feerwerd 19 apr. 1795 met *Trijntje Wolters* (later: *Trijntje Wolters Wolters*), geb. Feerwerd 18 febr. 1773, † Ezinge 31 okt. 1834, dochter van *Wolter Claassen* en *Jantje Hindriks*.

Bij hun huwelijks waren niet meteen ook voorwaarden opgenomen, althans niet 'onder het zegel gebracht'. Dat gebeurde anderhalf jaar later¹⁴⁵. Aanwezig waren *Freerk Jans* en *Grietje Olferts*, *Jacob Olferts Vork* en *Ida Jelles*, *Jan Roelfs* en *Trijntje Olferts*, *Sibbrig Jans*, wed. *Pieter Olferts*, als legitieme tuix over haar drie minderjarige kinderen, *Geert Hindriks* en *Eijde Jacobs Vork*, *Wolter Claassen* en *Jantje Hindriks*, *Hindrik Wolters* en *Antje Sijverts*, *Douwe Wolters*, en *Jacob Wolters*.

Zij werden tezamen lidmaat op belijdenis te Ezinge op 5 maart 1798. Het echtpaar maakte op 22 nov. 1799 een erfwisseling met *Hindrik Harms* en *Trijntje Freerks*; zij droegen aan laatstgenoemde 11 grasen land onder Ezinge over, doende op Midwinter f 60 aan *Gerrit Mulder* te Garnwerd, en ontvingen in ruil 8 grasen land onder Ezinge, doende op Midwinter aan de pastoorij aldaar f 32 (met een toebetalen van f 312)¹⁴⁶.

De bereddering van hun nalatenschap door de nakomelingen vond plaats in 1836 en 1838¹⁴⁷.

Uit dit huwelijks:

- a. *Jantje Klascus*, ged. Ezinge 21 febr. 1796.

- b. *Grietje Klascus*, geb. Ezinge 19 okt., ged. ald. 29 okt. 1797.

- c. *Trijntje Klascus*, geb. Ezinge 28 febr., ged. ald. 23 maart 1800.

- d. *Wolter Klascus*, geb. Ezinge 1 jan., ged. ald. 23 jan. 1803.

- e. *Olvert Klascus*, geb. Ezinge 3 febr., ged. ald. 16 febr. 1806.

- f. *Jan Klascus*, geb. Ezinge 7 dec. 1808, ged. ald. 8 jan. 1809.

- g. *Pieter Klascus Kleveringa*, geb. Ezinge 29 okt. 1813, † Ezinge 20 dec. 1853 (grafzerk in Ezinge); volgens dezelfde grafzerk had hij een zoon *Jakob* (1844–1850).

8. *Trijntje Olferts*, geb. 18 nov., ged. 23 nov. 1766 (kort na het overlijden van haar oudste zuster met dezelfde voornaam), † Garnwerd 29 nov. 1837, tr. Ezinge april/mei 1787 (trouwboek ontbrekt) met *Jan Roelfs Sikkens* (later meestal *Jan Roelfs*), geb. Garnwerd 25 maart 1753, † Garnwerd 12 sept. 1826, zoon van *Roelf Jans Sikkens*, bakker te Garnwerd, en *Frouke Clusen* (hun grafzerken bevinden zich ten noorden van de kerk te Garnwerd).

Hun huwelijkscontract en een latere aanpassing daarvan dateren beide van 1787¹⁴⁸. Getuigen aan bruidegomszijde: *Roelf Jans Sikkens* bakker te Garnwerd als vader, *Claas Roelfs Sikkens* en *Fokeltje Jans* broer en schoonzuster. *Bene Jans* en *Aafke Roelfs Sikkens* (die in ondertrouw zijn) zwager en zuster, alsmede een handvol ooms en tantes. Aan bruidegomszijde: *Jantje Jacobs Vork* wed. schepper *Olvert Jans* moeder, kerkvoogd *Jan Olferts* broeder, schepper *Jacob Olferts Vork* en *Yda Jelles* broeder en schoonzuster, *Freerk Jans* en *Grietje Olferts* zwager en zuster, *Pieter Olferts* en *Sibbrig Jans* broer en schoonzuster, *Claas Olferts* broer, *Cornelis Jans* volle oom en sibbevoogd over de minderjarige zoon van de schepper *Wolter Claassen* bij wijlen *Trijntje Olferts*, alsmede de schepper *Wolter Claassen* zelf als zwager.

¹⁴⁵R.A.G., R.A. LXI d 14, fol. 163^v, 21 sept. 1796.

¹⁴⁶R.A.G., R.A. LXIII b 1, fol. 14.

¹⁴⁷R.A.G., F.A. Sikkens/Kampinga, inv.nr. 69, nr. 16, d.d. 26 mei 1838.

¹⁴⁸R.A.G., R.A. LXIII g 3, fol. 378^v, 24 apr. 1787, en fol. 188^v, 25 aug. 1787.

Van hun (schoon)vader *Roelf Jans Sikkens* te Garnwerd kochten zij op 23 apr. 1787 de bakkerij met toebehoren en gereedschappen te Garnwerd voor f 4000 (in termijnen te betalen) alsmede een korenmol op de dijk aldaar, voor f 605¹⁴⁹. De nalatenschap van *Jan Roelfs Sikkens* en *Trientje Cleveringa* te Garnwerd werd berekend op 24 jan. 1827 en 19 dec. 1837¹⁵⁰.

Uit dit huwelijk:

- a. *Roelf Jans*, geb. Garnwerd 25 dec. 1789, ged. alld. 3 jan. 1790.
- b. *Olffert Jans*, geb. Garnwerd 23 apr., ged. alld. 29 apr. 1792.
- c. *Kornelis Jans*, ged. Garnwerd 4 apr. 1794.
- d. *Jan Jans*, ged. Garnwerd 27 maart 1796.
- e. *Pieter Jans*, ged. Garnwerd 28 juli 1799.
- f. *Klaas Jans*, ged. Garnwerd 3 jan. 1802.

VII.3 **Cornelis Jans**, ged. Zuidhorn 26 nov. 1723, † na oktober 1793, tr. Ezinge [kort] vóór 2 apr. 1753 (trouwboek ter plaatse onthrekt) met *Aaltje Jans*, doop niet te Ezinge gevonden, waarschijnlijk al † vóór 1780; volgens de vernoeming van hun kinderen moet zij een dochter van een *Jan N.* en *Imke N.* zijn geweest.

Een *Cornelis Jans* en *Aaltje Cleveringa* lieten Ulrum 19 febr. 1762 een huwelijkscontract opmaken¹⁵¹. Dit waren anderen; de vrouw was een dochter van *Derk Cleveringa*. Van onze *Cornelis Jans* zijn helaas nergens huwelijksvoorwaarden geregistreerd; niemand heeft ze althans kunnen vinden. Dat is erg jammer, want bij gebrek aan een huwelijksinschrijving blijven we inzake beider herkomst toch al in het duister tasten. Misschien is het verleden in de plaats waar *Aaltje* vandaan komt, maar vooralsnog is ook dat gegeven ons onbekend. *Cornelis Jans* valt dan nog te plaatsen omdat hij regelmatig in familieverband voorkomt, maar voor *Aaltje Jans* gaat dat niet op: ik zag haar nooit of te nimmer vermeld in relatie tot een familieveld van haar eigen zijde. Wat ik over haar situatie vond, volgt hier.

Garbrant Harms en *Willem Harms* woonachtig tot Roden verklaarden in januari 1754 dat onder hun berustende is een obligatie van 15 nov. 1738 houdende over *J.L. Dorenbos*, nog te quade f 702; plus een verzegeling van f 150 d.d. 8 nov. 1743 ten laste van *Gerrit Joris* tot Roden, gecomponeerd uit twee obligaties op inventaris van wijlen *Aeltjen Eels* goederen bij de gerichte van Roden opgemaakt 19 febr. 1744. Dit alles wordt onder beheer gebracht van *Cornelis Jans* en huisvrouw 'om moverende redenen'; hen competent daaraan $\frac{1}{2}$, namelijk f 284.3.2, volgens genoemde inventaris¹⁵². Die moverende redenen worden wat helderder bij een rechtldag van enkele maanden nadien: *Derk H. de Vriese* als bewoonder van 't Regthuis acceptant voor *Garbrant Harms* gedaagde... Deze heeft bij de rekening van de pupil *Aeltjen Jans*, thans getrouwd an *Cornelis Jans*, op dato van 4 jan. 1754 een vordering van f 350 aan uitgaven ingebracht volgens quitantie van 21 mei 1753. Bij nadere bestudering blijkt deze kwitantie met f 100 verhoogd te zijn; de eigenlijke uitgaven bedroegen f 250. Het gericht wil wel aannemen dat het door onachtzaamheid en onkunde is geschied, maar vindt het euvel zo serieus dat zij *Garbrant Harms* een breuke van 80 daalders opleggen¹⁵³. Het blijkt dan niet waar *Garbrant Harms* woont, noch waar de pupil vandaan komt, noch wie de overige voorstanderen waren; maar uit eerstgenoemde akte weten we, dat *Garbrant* en *Willem Harms* in het Drentse Roden woonden.

Een aldaar ingesteld onderzoek leverde vrijwel niets op. Een *Willem Harms* aldaar kocht enig vast goed van *Willelmus Atlas*¹⁵⁴; *Garbrant Harms* te Roden kocht een aandeel in een waarde voor f 16¹⁵⁵. Mogelijk was zijn zoon de *Ebbe Garbrants* over wiens

kinderen bij de overleden *Aaltjen Roelfs* in 1743 momberen werden gesteld¹⁵⁶; deze *Ebbe Garbrants* kocht in 1750 iets uit de boedel van *Frouken Miseroij*¹⁵⁷. In het Haardstedenregister van Roden werden in 1742 genoemd *Ebbe Garbrants* (Oosteinde), in 1754 eveneens, en bovendien *Willem Harms* (Westeinde)¹⁵⁸. Wat er van Roden en Roderwolde aan doop-, trouw- en lidmatenregister is werd eveneens tevergeefs doorgenomen; het lijkt mij niet, dat *Aaltjen Jans* vandaar afkomstig is.

Terug naar *Cornelis* en *Aaltje* zelf: zij waren in april 1753 al gehuwd. *R.B. de Marees*, borgeur in Groningen, verkocht toen aan *Cornelis Jans* en *Aaltjen Jans* e.l. woonachtig tot Ezinge de beklemming van plm. 10 grasen land tot Ezinge buiten de Oude Dijk aan de weg naar Saaxum gelegen, tot dusver door *St. Numan* gebruikt. Dit voor een bedrag van f 75, onder voorwaarde dat deze grond benevens de andere landerijen de verkoper toebehorende, zal worden beklemd onder de kopers' behuizing tegen f 41 vaste huur per jaar¹⁵⁹. Op 5 jan. 1754 kochten zij voor f 300 de beklemming van 4 grasen land ten O. van 't dorp Ezinge van *Pieter Isebrants* en *Hijke Claasen*, doende aan *R.B. de Marees* jaarlijks f 3 per gras¹⁶⁰.

De ontfanger *N. van Buttingha* heeft op 22 juni 1767 verkocht aan *Cornelis Jans* en *Aeltjen Jans* e.l. woonachtig bij de kolk onder Ezinge de beklemming van 14 grasen land onder Ezinge, tot dusver door hen als losse meijers gebruikt. Dit voor een bedrag van f 500, en vaste huur (samen met die van 6 grasen al langer door hen onder beklemming gebruikt) f 70 per jaar¹⁶¹.

Jacob Hindriks en *Aeltjen Benes* verkochten in 1780 aan *Cornelis Jans* voor f 1250 een kleine plaats te Ezinge ten W. van de kerk, met beklemming van 10 grasen land, doende tot vaste huur f 40. Tegelijkertijd verkopen zij ook grond aan de weduwe van *Olphert Jans*, het is dus niet onwaarschijnlijk dat deze *Cornelis Jans* de hier bedoelde is — en hij moet dan dus al weduwnaar zijn¹⁶².

De zoons *Pieter Cornelis* en *Jan Cornelis*, beide woonachtig te Ezinge, leenden op 19 okt. 1801 tezamen f 2000 van *Arend Gerrits*; dit was hun zwager, gehuwd met *Gerrituid Cornelis*, doch dat werd niet vermeld en in feite levende dezelfde *Arend Gerrits* regelmatig bedragen aan buitenstaanders uit¹⁶³.

Kinderen, allen te Ezinge gedoopt:

1. Jan, volgt VIII.2
2. **Pieter Cornelis (Cleveringa)**, ged. 16 jan. 1757, koopman te Ezinge (huis no. 75), ongeschuwd, † Ezinge 19 juni 1812, oud 55 jaar.
Het overlijden werd o.a. aangegeven door zijn aangehuwde broeder *Berend Derks de Boer*, landman te Nibloze, ond. 48 jaar.
3. **Imke Cornelis** (ovvl. als *Imke Kornelis Kleveringa*), ged. Ezinge 25 maart 1759, † Oldelohve 22 maart 1828, oud 69 jaar, tr. Ezinge (ondetr. Zuidhorn) 17 maart 1789 met **Berend Derks (de Boer)**, van Zuidhorn, geb. ca. 1762, landbouwer, † Zuidhorn 19 jan. 1822, oud 59 jaar, zoon van *Derk Reinders de Boer* en *Wiske Berends*.

Het huwelijkscontract van *Berend Derks* en *Imke Cornelis* was opgemaakt en vertekend 7 maart 1789, maar wegens bijkomende omstandigheden niet eerder 'belijet' dan 29 sept. 1789¹⁶⁴. Aan bruidegomzijde verscheen als getuigen: *Derk Reinders* en *Wiske Berends* vader en moeder, *Reinder Derks* volle broeder, *Jacob Reinders* volle oom. Bruidszijde: *Jan Cornelis*, *Pieter Cornelis*, *Grietje Cornelis* volle broeders en zuster, nogmaals *Pieter Cornelis* als gevolmachtigde van *Cornelis Jans*

¹⁵⁹R.A.D., Eistool 14, boek 47, 19 nov. 1743, copie 495, pag. 233.

¹⁵⁷R.A.D., OSA 1785, copie 4373, 26 mei 1750.

¹⁵⁸R.A.D., OSA 868/869, Haardstedenregister Roden.

¹⁵⁹R.A.G., R.A. LXIII g 3, fol. 16^v, 2 apr. 1753.

¹⁶⁰R.A.G., R.A. LXIII g 3, fol. 46^v.

¹⁶¹R.A.G., R.A. LXIII g 3, fol. 147^v, 17 mei 1768.

¹⁶²R.A.G., R.A. LXIII g 3, fol. 322, 11 mei 1780.

¹⁶³R.A.G., R.A. LXII b 2, fol. 4^v.

¹⁶⁴R.A.G., R.A. LXX c 3, fol. 97, 29 sept. 1789.

vader, *Jan Offerts* volle neef. Tevens *Claas Pieters* en *Anje Harms*, aange trouwe neef en volle nicht (van wie?).

Uit dit huwelijk:

- a. *Aaltje Berends (de Boer)*, ged. Niehove 28 juni 1789, † Oldehove 29 aug. 1875, tr. Niehove 13 mei 1810 met *Jan Pieters Vonk*, ged. Oldehove 11 mei 1783, † Oldehove 18 mei 1848, zoon van *Pieter Jacobs Vonck* en *Folkje Jans Dijkema*.

4. *Grietje*, ged. 7 febr. 1762, jong overl.

5. *Grietje Cornelis (Kleveringa)*, ged. Ezinga 25 okt. 1763, † Zuurdijk 20 mei 1844, tr. Ezinga ca. 1790? met *Jacob Geerts*, geb. Oldehove 1758/1759, † Oldehove 6 aug. 1811.

Jacob Geerts en *Grietje Cornelis* verkochten op 7 febr. 1798 aan *Harke Hindriks* en *Lyske Jacobs* hun boerenplaats te Oldehove, met bekenning van 46 grazen land aldaar, doende jaarlijks tot huur aan de stad Groningen f 69. De prijs was f 1328.10.¹⁶⁵ *Grietje Cornelis* ondertekende de huwelijksakte van haar zoon in 1834 met *G. Cornéls*; de toestemming tot zijn derde huwelijk op 24 mei 1837 met *G.K. Kleveringa*. In laatstgenoemd jaar woonde zij te Zuurdijk. Zij stierf met de naam *Kleveringa*.

Uit dit huwelijk, allen te Oldehove:

- a. *Kornelis Jacobs Kleveringa* (in de huwelijksregisters van Groningen in 1834 en 1837 staat vermeld: 'zich noemende *Kleveringa*'), ged. 3 juni 1792, kasteleinsrecht (1820), bleek (1834, 1837), tr. 1° Groningen 1 mei 1820 met *Aaltje Jans Bleeker*, ged. Groningen 22 apr. 1785, † Groningen 24 febr. 1834, kokmeid, dochter van *Jan Hindriks Bleeker* en *Margje Harmsens*; tr. 2° Groningen 4 dec. 1834 met *Elise Stuart*, geb. Rotterdam 25 sept. 1810, † Groningen 11 jan. 1837, dochter van *Jacob Steffens Stuart*, schipper, en *Elizabeth Steur*; tr. 3° Groningen 25 mei 1837 met *Elisabeth Johanna Stuart*, geb. Rotterdam 27 jan. 1813, zuster van *Elise Stuart*.

- b. *Aaltje Jacobs*, ged. 6 okt. 1793, † Oldehove 6 febr. 1823 (huis nr. 44, nalatende man en één kind) tr. Haren 23 mei 1819 met *Willem Pieters*, arbeider te Oldehove.

- c. *Geert Jacobs*, ged. 20 dec. 1795, jong overl.

- d. *Imke Jacobs Kleveringa*, ged. 15 jan. 1797, tr. Leens 15 febr. 1823 met *Arent Abels Bos*.

- e. *Vrouwke Jacobs*, ged. 9 sept. 1798.

- f. *Geertje Jacobs*, ged. 10 aug. 1800.

- g. *Geert Jacobs*, ged. 9 mei 1802, † Groningen (in het militair hospitaal) 4 nov. 1823, fuselier in de tweede compagnie van het depot bataillon de achtste afdeling Infanterie.

- h. *Pieter Jacobs Kleveringa*, geb. 13 nov., ged. 16 dec. 1804, † Stadskanaal 16 juli 1888, commies douane en/of belastingen, woonde 1836 te Oldehove, 1838 te Nieuwolda, 1842 te Hornhuizen, 1856 te Onderdendam, tr. Oldehove 6 juni 1835 met *Bregtje Franssens Hartema*.

- i. *Jan Jacobs*, geb. 11 okt., ged. 2 nov. 1806.

6. *Meinert*, ged. 29 juni 1766, waarschijnlijk jong overl.

7. *Geertruid (ook: Truitje) Cornelis* (postuum *Kleveringa* genoemd), ged. Ezinga 24 jan. 1768, † Ezinga (volgens grafzerk, nog aanwezig op het kerkhof te Ezinga) 5 jan. 1801, tr. Ezinga (trouwboek ontbrekt; huwelijkscontract Ezinga 18 okt. 1793) met *Arend Gerrits (Arends)*, ged. Groningen 13 apr. 1756, † Ezinga 1 juni 1823, koopman te Ezinga, zoon van *Gerrit Arends* en *Zwaantje Pieters*.

¹⁶⁵R.A.G., R.A. LXIV d 4, fol. 133.

Huwelijkse voorwaarden¹⁶⁶, getuigen aan bruidegomszijde: *Gerrit Arends* vader, *Hide Arends* oom, *Arent Pieters* en *Trijnje Arends* aange tr. oom en volle moey. Bruids zijde: *Jan Cornelis* en *Pieter Cornelis*, volle broers, voor zichzelf en voor hun vader *Cornelis Jans*, *Berent Derks* en *Imke Cornelis* zwager en volle zuster, *Jacob Geerts* en *Grietje Cornelis* idem, *Janna Cornelis* volle zuster.

Uit dit huwelijk:

- a. *Gerrit Arends Arends*, geb. Ezinga 30 nov., ged. ald. 22 dec. 1793, † Ezinga 2 juli 1876, grafzerk nog aldaar, koopman, burgemeester van Ezinga, tr. met *Wietse Hindriks Smith*.

- b. *Cornelis Arends*, geb. Ezinga 9 juni, ged. ald. 2 juli 1797.

8. *Janna*, ged. 2 sept. 1770, † waarschijnlijk tussen 1793 en 1801.

9. *Aaltje*, ged. 25 apr. 1773, waarschijnlijk jong overl.

VIII.1

Rickert Olchers, ged. Oostwold, Hooge- en Leegemeeden 31 okt. 1742, † Onderwierum 6 nov. 1798¹⁶⁷, begr. ald. 12 nov. 1798, landbouwer in Onderwierum, tr. 1° (afkomstig van Onderwierum) *Onderwierum* (ondetr. Middelstum 9 mei) 10 mei 1772 met *Anje Jacobs*, ged. Middelstum 16 juli 1752, † Onderwierum 20 nov. 1783¹⁶⁸, dochter van *Jacob Wijbes* en *Janijne Symons*; tr. 2° (als weduwnaar) *Onderwierum* 29 jan. 1786 met *Magdalena van der Tuuk*, ged. Menkeweer 24 febr. 1754, † *Onderwierum* 30 dec. 1786¹⁶⁹, dochter van *Gerardus van der Tuuk* en *Swaantje Bonthuis*, en weduwe van *Tijmen Stijpens*.

Volgens de traditie heette hij *Clevering*; ik heb hem nooit met deze naam aangetroffen, maar de opgave moet kloppen; zijn nakomelingen droegen die naam in elk geval wel.

Beide huwelijkscontracten werden in Middelstum gesloten: resp. 10 apr. 1772¹⁷⁰ en 5 jan. 1786¹⁷¹. Bij het eerste contract waren aanwezig *Jan* en *Menne Olgers* volle broeders, *Pieter Jans* volle oom, *Anje Alderts* aange tr. moey, *Bartelt Hindriks* aange tr. neef en *Anje Pieters* volle nicht. Aan bruids zijde *Janijne Symons* wed. *Doede Everts* volle moeder, *Evert S. Etama* en *Anje Jacobs* zwager en halfzuster, *Symen Ennes* halfbroer en sibbevoogd over bruids halfbroers, *Stijntje Udes* aange tr. halfzuster, *Erne Pieters* halfbroeder en *Meerten Cornelis* vreemde voogd. In het contract van 1786 traden op *Menne Olgerts* (tevens sibbevoogd) en *Hilje Luitjes* broer en schoonzuster, *Jan Cornelis* en *Arent Renses* volle neeys, *Jan Olgers* en *Jacob Olgers Vonk* volle neeys, *Jacob Wijbes* zwager en voormond, *Wille Pieters* vreemde voogd over de voortkinderen van de bruidegom.

Uit het eerste huwelijk, allen te *Onderwierum*:

1. *Jantjen Rikkerts*, ged. 14 febr. 1773, tr. (ondetr. Bedum 13 febr. 1791) met *Jan Onnes*, zoon van *Jacob Jans Wieringa* en *Esa van der Tuuk*.

Bij het huwelijkscontract van 19 jan. 1791 (verleden voor de Rikter van Cantes, W.H. Hoving)¹⁷² getuigden aan bruidegoms zijde *Jacob Jans Wieringa* en *Esa van der Tuuk* vader en moeder, *Gerhard van der Tuuk* grootvader, *Gerhard Jacobs* volle broer, *Nicolaas van der Tuuk* en *Martje Wijbes* oom en aange tr. moey, *Anje van der Tuuk* moey, *Pompejus van der Tuuk* en *Geertruid Claessens* oom en aange tr. moey. De bruid werd vergezeld door *Rickert Olchers* vader, *Jacob Wijbes* oom en voormond, *Menne Olgers* oom en sibbevoogd, *Wille Pieters* vreemde voogd.

2. *Janna Rikkerts (Cleveringa)*, ged. 6 nov. 1774, † Warfum (als *Janna Rikkerts Clevering*, oud 52 jaar) 18 maart 1827, tr. *Onderwierum* 27 jan. 1799

¹⁶⁶R.A.G., R.A. LXIII g 3. (register Nauta, 1752-1794), fol. 446^v, 18 okt. 1793.

¹⁶⁷GDW 3047.

¹⁶⁸GDW 3042.

¹⁶⁹GDW 3044.

¹⁷⁰R.A.G., LVI d 4, fol. 164.

¹⁷¹R.A.G., XXX d 1, fol. 245.

¹⁷²R.A.G., Coll. Mr. C. de Ranitz, inv.nr. 32.

met **Egbert Wille(s) Heidema**, ged. Onderwierum 19 apr. 1772, zoon van *Wille Pieters* en *Aulje Hommes*.

Huwelijkscontract¹⁷³: aan bruidegomszijde *Wille Pieters* en *Aulje Hommes* vader en moeder, *Pieter Wille* broer, *Homme Wille* en *Jakomina Rikkerts* broer en schoonzuster, *Gerardus Jacobs* zwager. Bruidszijde: *Jan Onnes* en *Jantje Rikkerts* zwager en zuster, nogmaal *Homme Wille* en *Jakomina Rikkerts* nu als zwager en zuster, *Hindrik Jacobs* oom.

3. **Olgert**, ged. 19 sept. 1776, jong overl.

4. **Grietje Rikkerts**, ged. 13 dec. 1778.

Mogelijk, maar niet waarschijnlijk, huwde zij te Menkeweer op 25 nov. 1810 met *E.K. Veldhuis*.

5. **Jakomina Rikkerts**, ged. 12 nov. 1780, tr. Onderwierum 6 mei 1798 met **Homme Wille(s) Heidema**, ged. Onderwierum 27 sept. 1770, zoon van *Wille Pieters* en *Aulje Hommes*.

Huwelijkscontract¹⁷⁴: Aan bruidegomszijde *Wille Pieters* en *Aulje Hommes* vader en moeder, *Pieter Wille* broer. Bruidszijde *Rikkert Olgerts* vader, *Jan Onnes* en *Jantje Rikkerts* zwager en zuster, *Janna Rikkerts* zuster, *Hindrik Jacobs* volle oom.

Uit het tweede huwelijk:

6. **Olchert Rikkerts (Cleveringa)**, ged. Onderwierum 19 nov. 1786, tr. 1° Kantens 16 juni 1805 met **Gepke Hindriks**, ged. Kantens 30 okt. 1785, dochter van *Hindrik Harkes* en *Ykjen (Hickje) Eijeses*; tr. 2° Kantens 18 maart 1824 met **Trijtje Jacobs Bos**.

Huwelijkscontract¹⁷⁵: Aan bruidegomszijde: *Derk van der Tuik* volle oom en voormond, *Trijtje Luijens* diens vrouw, *Pieter Cornelis* sibbevoogd en *Jan Roeljs* vreemde voogd over de bruidegom, *Jan Onnes* en *Jantje Rikkerts* zwager en halfzuster, *Homme Wille* en *Jakomina Rikkerts* idem, *Egbert Wille* en *Janna Rikkerts* idem, *Pompheus van der Tuik* en *Nieske Symons* volle oom en aangeetr. moey, *Alldert Jans* en *Lysabeth van der Tuik* aangeetr. oom en volle moey, *Jan Jacobs* en *Ezau (= Esa)* van der Tuik idem, *Matje Wybes* aangeetr. moey, *Willem Pieters* aangeetr. oom, *Gerardus van der Tuik* volle neef. Bruidszijde: *Hindrik Harkes* en *Ykjen Eijeses* vader en moeder, *Harkje Hindriks*, *Catharina Hindriks*, *Roelina Hindriks* broer en zusters, *Hindericus Eijeses* en *Tetje Gurnits* oom en aangeetr. moey.

VIII.2 **Jan Cornelis**, ged. Ezinga 23 juni 1755, † Feerwerd (oud 56 jaar, nalatende zijn weduwe en vijf kinderen) 6 okt., begr. ald. 11 okt. 1810, landbouwer te Feerwerd, tr. Ezinga 24 mei 1801 met **Corneli(a) Cornelis Schuringa**, ged. Ezinga 15 mei 1780 als dochter van de schepper **Cornelis Schuringa** en **Eelje Cornelis**; zij hert. Ezinga 29 sept. 1811 **Derk Rienders (de Maa)**, ged. Maarslag 11 juni 1786, landbouwer, zoon van **Reinder Tonnis** en **Aafke Derks**.

Huwelijkse voorwaarden¹⁷⁶: recht van representatie toebedeeld aan de kinderen van *Jacob Geerts* en *Grietje Cornelis*. Getuigen aan bruidegomszijde: *Pieter Cornelis* broeder, *Imke Cornelis* en *Berend Derks* zuster en zwager, *Grietje Cornelis* en *Jacob Geerts* idem, *Arend Gerrits* zwager mede als legitimus tutor over zijn minderjarige kinderen bij bruidegoms overleden zuster *Gertruud Cornelis*; bruidszijde: *Eelje Cornelis* en *Wybe Meinderis* als moeder en stede vader, *Jacob Schuringa* en *Sibritje Jans* broeder en schoonzuster, *Trijtje Schuringa* zuster, *Jan Schuringa* en *Maritje Folkerts* oom en moey, nogmaals *Jan Schuringa* als voormond en *Klaas Gerrits* als vreemde voogd over de bruid, *Eelje Schuringa* en *Manne Manema* moey en aangeetr. oom, *Frans Schuringa* en *Arje Harms* oom en moey, *Aafke Schuringa* en *Arend Jans* idem.

¹⁷³R.A.G., R.A. XXXI d 4, fol. 51, 19 jan. 1799.

¹⁷⁴R.A.G., R.A. XXXI d 4, fol. 46*, 19 apr. 1798.

¹⁷⁵R.A.G., R.A. XVII 1, fol. 252, 11 mei 1805.

¹⁷⁶R.A.G., R.A. LXIII b 1, fol. 22, 30 apr. 1801.

Enkele maanden later werd de voorgdij afgesloten over *Cornelia Schuring*, dochter van *Eelje Cornelis* bij wijlen *Cornelis Schuringa*, 'tians door het huwelijk met *Jan Cornelis* meederjantig geworden'¹⁷⁷. Haar voorstanderen waren *Jan Schuringa* als voormond, *Klaas Gerrits* vreemde voogd (zijnde de sibbevoogd *Jacob Berents* overleden). Deze voorgdij was aangegaan in 1784¹⁷⁸, er waren drie onmondige kinderen *Schuringa*.

Jan Cornelis en *Cornelia Schuringa* te Feerwerd leunden in 1803 f 3000 van de kinderen van wijlen *Jacob Wijbes* en *Arje Gerrits Doornbos* (voorstanderen *Lippe Gerrits Doornbos*, *Hindrik Jacobs* en *Jan Cornelis*)¹⁷⁹.

Uit dit huwelijk, allen te Feerwerd:

1. **Aaltje Jans Cleveringa**, geb. Ezinga 17 jan., ged. ald. 24 jan. 1802, tr. Ezinga 21 mei 1827 met **Jan Jans Kersaan**, geb. Garwerd 26 dec., ged. ald. 28 dec. 1800, boerenknecht, zoon van *Jan Cornelis Kersaan* en *Matijje Jans*, dagioners aldaar.

2. **Eelje Jans Cleveringa**, geb. Feerwerd 19 dec., ged. ald. 26 dec. 1803, kleermaakster, tr. Ezinga 1 nov. 1827 met **Hindrik Jans Haan**, geb. Garwerd 27 dec. 1804, ged. ald. 13 jan. 1805, boerenknecht, zoon van *Jan Elkes Haan* en *Grietje Tjesses*.

3. **Imke Jans Kleveringa**, geb. Feerwerd 1 okt., ged. ald. 13 jan. 1805, tr. Oldelove 20 juni 1829 met **Mense Hendriks Klunder**.

4. **Cornelis Jans Cleveringa**, geb. Feerwerd 10 sept., ged. ald. 20 sept. 1807, † Maastricht 11 juni 1832 (akte ingeschreven Ezinga in september 1833), oud 24 jaar, soldaat bij de eerste compagnie van het eerste bataillon van de 8e afd. Infanterie.

5. **Janna Cornelis**, geb. Feerwerd 1 okt., (postuum) ged. ald. 28 okt. 1810.

Bijlage

Als een zoon van *Jan Olgerts* en *Grietje Cornelis* wordt soms ook gezien *Ulbert Jans*, die in 1674 te Noordhorn met *Hebelke Andries* trouwde; in zijn nageslacht komt de naam *Clevering* een enkele maal voor. Het lijkt me niet bewezen: deze *Ulbert Jans* woonde ten tijde van zijn huwelijk te Faan --- niet op Den Ham --- en moet vandaar naar Noordhorn zijn verhuisd. Hij werd daar samen met zijn vrouw lidmaat op belijdenis en er is geen sprake van, dat hij Mennoniet was en eerst gedoopt moest worden. In Nickerk/Oldeterk/Faan kwam de naam *Ulbert* wel voor; een *Cornelis Ulpherts* tot Faan werd aldaar lidmaat op belijdenis op 26 nov. 1654, zijn huisvrouw *Antje Roelofs* op 20 maart 1659. Ook hier is geen sprake van doopsgezinde achtergrond. Een van de eerste kinderen van *Ulbert Jans* heette eveneens *Cornelis* (en niet naar een van beide grootouders, die resp. *Jan* en *Andries* geheten hebben); en het elfde kind van *Ulbert Jans*' zoon *Andries* werd voluit *Cornelis Ulpherts* genoemd.

Wat mogelijk van belang is: een *Maria Nauncus*, dochter van *Nanne Waldris*, tr. 1° ca. 1641 met *Jan Ulpherts*, † tussen 1651 en 1655, denklijk zoon van *Ulbert Jans* te Garwerd; zij hert. (als wed. van *Jan Ulfersz*) (ondertr. Groningen 16 juni 1655) met *Jan Janssen*, ruiter onder *P. Verrulius*, van Westhoven. *Nanne Waldris d'Olde* in Groningen (*Maria's*

¹⁷⁷R.A.G., R.A. LXIII b 1, fol. 18, 8 juli 1801.

¹⁷⁸R.A.G., R.A. LXIII i, 11 mei 1784.

¹⁷⁹R.A.G., R.A. LXIII b 2, fol. 58, 31 mei 1803.

vader) en *Ulfert Jansen* tot Garnwert (dat zal dan *Jan Ulferts*' vader zijn?) lieten zich op 9 febr. 1644 in als borgen voor 900 daler, door *Jan Ulferts* en *Maria* geleend van *Arent*, *Jan* en *Cornelis Reintjes* mitsgaders *Berent Cleveringh* gebroeders¹⁸⁰. Waarschijnlijk is dat niet al te goed terechtgekomen; deze akte werd nog in 1650 geregistreerd en *Johan Ulferts* borge in Groningen en *Maria* e.l. verklaarden op 16 aug. 1649 bovendien schuldig te zijn aan *Nanne Waldrich* haer vader en *Apollonia* e.l. 500 daeler, die *Nanne Waltricks* als borg had voldaan aan *Arent Alberts backer* en *Annetjen* e.l.¹⁸¹

Uit het huwelijk van *Jan Ulferts* en *Maria Nannes*:

- a. *Grietien Jans*, ged. A.K. 6 okt. 1642 (bij der A).
- b. *Reyntien Jans*, ged. A.K. 12 febr. 1645 (bij der A).
- c. *Ulfert Jans*, ged. A.K. 7 apr. 1646 (bij der A).
- d. *Waldrich Jans*, ged. A.K. 10 mei 1649 (in Torfhoornstr.).
- e. *Abel Jans*, ged. A.K. 27 juni 1651 (aent Brede-Merckt).

Mogelijk was het zelfs deze *Ulfert Jans*, die hier volgt. Zijn vader had in elk geval duidelijk relaties met Garnwert en met *Cleveringh*. Genoemde *Cornelis Reynliens* anders *Kleverinck* ligt bij de kerk van Garnwert begraven; hij moet op 16 mei 1675 zijn gestorven. Het familiewapen op deze zerk is gedeeld: I. een halve adelaar, II. boven een *Andreaskruis*, beneden drie klaverbladen geplaatst 2-1.

- I. *Ulfert Jans*, tot Phaen, (ondertr. Noordhorn 12, 19 en 26 juli 1674) met *Hebelke Andries*, van Noordhorn; zij hertr. (als wed. van *Ulfert Jans*, van Noordhorn, ondertr. Noordhorn 9 mei, Wierum 23 mei 1706) met *Harmen Sibbrands*, van Aduard. Beide echtelieden werden lidmaat op belijdenis Noordhorn 12 dec. 1675.

Uit dit huwelijk:

1. *Andries*, volgt II.
2. *Cornelis*, ged. Noordhorn 7 sept. 1677.

- II. *Andries Olferts* (*Cleveringh*), doop niet gevonden (ca. 1675?), † vóór 1726, bij zijn huwelijk afkomstig van Noordhorn, lidmaat op belijdenis ald. 3 dec. 1699, tr. Middelbert (ondertr. Noordhorn 2 juli) 30 juli 1702 met *Gresjen Louwrens van Bolhuis*, van de Oevelgunne, (zij kwam op 16 sept. 1703 met attestatie van Middelbert in Noordhorn aan), dochter van *Laurens Abels* en *Eyske Sassies* (zie manuscriptgenalogie *Bolhuis*, aanwezig op het R.A.G. en G.A.G., VIII.8.c).

Andries Olferts vond ik uitsluitend bij zijn huwelijk en zijn belijdenis met de naam *Cleveringh* genoemd. Reeds op 20 febr. 1726 was er sprake van *Andries Ulferts* wed. huis toe Noordhorn¹⁸². In het kohier van taxatiegeld 1730-1731 werd onder Noordhorn genoemd de wed. *Andries Olfers*; dat zal wel op dit gezin betrekking hebben¹⁸³.

Uit dit huwelijk, te Noordhorn:

1. *Hebeltjen Andries*, ged. 15 juni 1703 (bijgeschreven: obiit).
2. *Lourens Andries*, ged. 26 okt. 1704, tr. (afkomstig van Noordhorn, ondertr. Den Ham en Fransum 30 apr. 1731) met *Claaske Jans*, van Den Ham.

Uit dit huwelijk, allen te Noordhorn:

- a. *Andries Louwrens*, ged. nov. 1731.
- b. *Marten Louwrens*, ged. 19 dec. 1732.

¹⁸⁰G.A.G., R.A. III x 31, fol. 173, gereg. 23 aug. 1650.

¹⁸¹G.A.G., R.A. III x 30, fol. 55.

¹⁸²R.A.G., O.A. 739, fol. 131.

¹⁸³R.A.G., S.A. 2217.

- c. *Tijpke Louwrens*, ged. 7 maart 1734.
- d. *Tijpke Louwrens*, ged. 4 sept. 1735.
- e. *Andries Louwrens*, ged. 3 mei 1737.
- f. *Elizabeth Louwrens*, ged. 21 dec. 1738.
- g. *Jan Louwrens*, ged. 14 febr. 1740.
3. *Hebeltjen Andries*, ged. 7 nov. 1706, tr. Noordhorn 20 febr. 1729 met *Willem Jacobs*, van Zuidhorn.
4. *Olfert Andries*, ged. 3 maart 1708, jong overl.
5. *Eyske Andries*, ged. 14 juli 1709.
6. *Olfert Andries*, ged. 29 apr. 1711.
7. *Engelje Andries*, ged. 12 febr. 1713.
8. *Antje Andries*, ged. 26 aug. 1714.
9. *Abel Andries*, ged. 1 jan. 1716.
10. *Anje Andries*, ged. 10 sept. 1717.
11. *Cornelis Ulphers* (voluit), ged. 14 nov. 1720.
12. *Tjepke Andries* (een dochter), ged. 21 nov. 1721.
13. *Kornelis Andries*, ged. 9 febr. 1723.